

Job

Hay Aat Ten Liblu

Hay Nangitudo' eten Liblu: mid nanginnilah ngadana, mu hay kulugon nan udum ya hi Moses di nangitudo', ya wada goh di mangulug an hay ohan tagun mataguh din amatagun nan Alin hi David di nangitudo', ya mabalin goh an hi Job tuwaliy nangitudo'. At mid mapto'.

Hay Nangitud'anan ten Liblu: gapu ta nunhituh Job hi ad Uz hidid Arabia at mid mapto' ya nan i'Arabia di nangitud'anan ten liblu. Mu nan Hudyu damdamay nangitud'ana.

Hay Pohdon nan Ngadan ten Liblun Ibag: duway pohdonan ibaga ti hay pumbangngadan di oha, ya hay puntutuyuan di oha.

Hay Gutud hi Nangitud'anan ten Liblu: mid nanginnilah gutudna, mu mid mapto' ya nabay-bayag an na'at ya un mitungaw hi Abraham.

Hay Teman ten Liblu: hay ituduna ya anaad udot ta mundogoh nan nahamad an tagu?

Hay Outline ten Liblu:

Hay AAT nan nahamad an tagun hi Job (1:1-5)

Hay PROBLEMAN nan nahamad an tagun hi Job (1:6—2:8)

Hay NI'LIGWAAN nan nahamad an tagun hi Job (2:9—42:6)

Hay ni'ligwaan nan ahawan Job ay hiya (2:9-10)

Hay ni'ligwaan Eliphaz ay hiya (2:11—7:21; 15:1—17:16; 22:1—24:25)

Hay ni'ligwaan Bildad ay hiya (8:1—10:22;
18:1—19:29; 25:1—28:28)

Hay ni'ligwaan Zophar ay hiya (12:1—14:22;
20:1—21:34)

Hay ni'ligwaan Elihu ay hiya (32:1—37:24)

Hay ni'ligwaan Apo Dios ay hiya (38:1—42:6)

Hay IMMADAOGAN nan nahamad an tagun hi
Job (42:7-17).

Hay Nanapngan Satanas ay Job

¹ Wada han lala'in nunhituh nan babluy ad Uz*
an hay ngadana ya hi Job.† Hiya ya maphod ya
makulug an tagu, ya ene'gonanah Apo Dios, ya
adina aton di nappuhi.

² Ya waday imbabaluynan pituday linala'i ya
tuluday binabai.

³ Ya waday a'animalna an pituy libuh kalnilu,
ya tuluy libuh kamilu, ya hinlibuy bakan abali-
nandan mun'aladu, ya lemay gahut di dongki.‡
Ya do'ol ahan di tagalana, ya hiya ahan di
pa"adangyan ay didan himpamabluy an nunhi-
tuh appit hi buhu'an di algaw.

⁴ Ya daden linala'in imbabaluy Job ya nahin-
hinukkatdan nunggotad hinan nunhituwanda, ya
gunda impa'ayag din a'agidan tulun binabai ta
niddumdan didan ne"an.

* **1:1** Heten babluy ya wah appit hi Wangwang an Jordan an
mipluy hinan bumuhu'an di algaw. † **1:1** Duway pohdonan
ibaga: (1) *hay pumbangngadan*, ya (2) *hay puntutuyuan*. ‡ **1:3**
Hay itudun ten hapit hinan hapit di Hudyu ya nan tenna an
dongki, at nabalbalul nan tenna ya un nan buta'al ti mabalin an
umimbaluy, at dumo'ol di dongki.

5 Ya nepong hinan alpahan di gotadday nangipa'ayagan Job ay dida ta lenenehanay numbaholanda, at hay inat Job ya nangag'aga an bimmangon hinan nabiggat ta ene'nongnay hinohhah Onong an Moghob hi a'aliwan di bahol nan imbabaluyna. Ya hiyah ne gunna inat ti inalin Job di, “Ini ya waday bahol nan imbabaluymi, ya inidutandah Apo Dios hi nomnomda!”

6 Ya wada han ohan algaw ya immuy nan a'anghel hi wadan Apo Dios, ya immuy hi Satanas an niddum ay dida.

7 Ya inalin Apo Dios ay Satanas di, “Hay nalpuwam?”

Ya tembal Satanas an inalinay, “Nalpuwa' an lene'od'un amin nan abablubabluy hinan luta ta tigo' di ma'ma'at hidi.”

8 Ya inalin Apo Dios ay Satanas di, “Hay pan-nigmuh aat nan baal'un hi Job? Mi'id ah ohah taguh nan lutan nipaddung di aatnan hiya ti hiya ya maphod, ya makulug an tagu, ya ene'gonana', ya adina aton di nappuhi.”

9 Ya inalin Satanas ay Apo Dios di, “Un da'a dan dayawon nin ay Job hi un mi'id ah lagbunah dumalat?”

10 Undan agguymu hiya impapto' an hinalimunan, ya umat goh hinan pamilyana, ya an amin nan gina'una? Ya gunmu goh wagahan an amin nan itamuna ta gun pumhod, at hiyanan do'ol ahan nan a'animalnan nunhinap hinan babluy!

11 Mu padahom an ubahon an amin hanan gina'una at idutan da'a man ahan.”

¹² Ya inalin goh Apo Dios ay Satanas di, “At aga mah ta okod'ah atom ay hiyah nan inadangyana, mu mahapul an adim patayon hi Job.” At nakak hi Satanas hinan wadan Apo Dios.

Hay Na'ubahan nan Inadangyan ya nan Pamilyan Job

¹³ At wada han ohan algaw ya nan linala'i ya binabain imbabaluy Job ya wah didan mi'yam'amlong hinan gotad hi abung han pangpangullun lala'in agida.

¹⁴ Ya hidih nan abung Job ya nidatong han ohan baalna, ya inalinay, “Din baka an mun'al'aladuh payaw, ya din dongki ya wah nan heneggonmin mangmangandah din holo',

¹⁵ ya hin'alina ya immali din tatagun nalpud Sabe,§ ya nun'ilayawda din baka ya dongki, ya numpatoyda din udumnan baalmu, at anggay ha"i hi limmayaw ta umalia' an mangibaag ay he"a!”

¹⁶ Ya heden gun humapitan nan baal ya nidatong goh din ohan baal, ya inalinay, “Waday apuy Apo Dios an nagah an nalpud daya, ya nepto' hidin kalnilu ya nan baalmu, at nun'oghobda! Ya ten unna' oha ya anggay hi limmayaw ta umalia' an mangibaag ay he"a!”

¹⁷ Ya hidin wan ipada'puh din miyadwan baalnay alyona ya nidatong goh din ohan baal, ya inalinay, “Waday tulun himpampun an nalpud Chaldea* an immali ta ginubat da'mi, ya nun'akawda nan kamilu, ya pinatoyday udum an

§ 1:15 Mid mapto' ya heten babluy ya nan babluy ad Sheba (unu ad Yemen). * 1:17 Hiyah ne ohan lugal ad Babylon.

baalmu! Ammunaa' an na'angang hi limmayaw an umalin mangibaag ay he"a!"

¹⁸ Ya hidin wan ipada'puh goh din baalnay alyona ya nidatong goh di ohan baal an miyapat, ya inalinay, “Nan linala'i ya binabain imbabaluyumu an mangmangan hinan way abung din agidan pangpangullu,

¹⁹ mu himbumagga ya waday mabi'ah an puo' an nalpuh nan mapulun, ya dinalapuhna nan abung ta natu"in, at nun'a'ipitda, ya nun'atoyda, ya anggay ha"in hi agguy natoy, at ten immalia' an mangibaag ay he"a!"

²⁰ Ya natana'dog hi Job, ya linapditna ta nahkek din lubungna, ya minukmukanay buu' hi uluna, ya nunlu'bub hinan luta ta dayawonah Apo Dios

²¹ an inalinay,

“Ha"in ya nangiwiwadyaa' hidin nangitun-gawan inan ha"in,

at mangiwiwadyaa' goh hi ataya'.

Nan Ap'apuy nangidat, at Hiya goh di mamanggad.

Mipabagtu nan Ap'apu!”

²² Ya ta"on un umat hinay na'at mu agguy ahan numbahol hi Job ti agguyna impabahol ay Apo Dios.

2

Hay Nanapngan Goh Satanas ay Job

¹ Ya nadatngan heden algaw hi immayan nan a'anghel hinan Ap'apu, ya nitnud goh hi Satanas ay dida ta mipattig goh ay Apo Dios.

² Ya inalin Apo Dios ay Satanas di, “Hay nalpuwam?”

Ya tembalnan inalinay, “Un'u immuy an lene'od tun luta ta tigo' di ma'ma'at.”

³ Ya inalin Apo Dios ay Satanas di, “Hay pannig-muh aat nan baal'un hi Job? Mi'id ah ohah taguh tun lutan nipaddung di aatnan hiya ti hiya ya maphod an makulug an tagu, ya ene'gonana' an Dios, ya adina aton di nappuhi. Ya ta'on hi unna' al'alu'on ay he" a ta abuluto' di atom an mama"ih nitaguana an ta'on un mi'id di dumalat mu munnanannong an nahamad damdamay aatna.”

⁴ Ya tembal Satanas an inalinay, “Hay tagu ya idatnan amin di wadan hiya ta way atonan adi matoy.

⁵ At un adya pundoghom hiya at idutan da'a.”

⁶ Ya tembal Apo Dios an inalinan Satanas di, “Aga mah ta okod'ah atom ay hiya, mu mahapul an adim ahan patayon.”

⁷ Ya nakak hi Satanas hinan wadan Apo Dios ta immuyna numpoghaan di odol Job,* at numpun-lutngingiy up'upna an nete"ah ulunah engganah dapana.

* **2:7** (1) Bo'on hay pogha ya anggay di aat nan dogoh Job ti (2) nan odolna ya nalipuh hi gulid (7:5), ya (3) nabigihan ya nun'abhi nan poghah up'upna (7:5), ya (4) numpangabuhu' di nonana (7:5), ya (5) atata'ot nan enenapna (7:14), ya (6) mangmangitit di up'upna (30:28), ya (7) limmahuy odolna (30:30), ya (8) naluman di tigawna at adi immatunan nan tatagu hiya (2:12), ya (9) mun'agub nan hodohdana (19:17), ya (10) nidugah an na'ung'ung (17:7; 10:20), ya (11) adi tummig di matana (17:7), ya (12) adi umadaog di munha'it hi odolna (30:17), ya (13) adi molo' (30:17), ya (14) hi'ih'i'tangan matoy (19:20).

⁸ At numpu'upu' hi Job hidin dapul, ya innalna din itang an pahal di banga ta pangaanah din tu"ab di poghana.

⁹ Ya immuy hi ahawana, ya inalinan hiyay, “Undan engganad ugwan ya inaynayunmuy pangulugmu? Idutam hi Apo Dios ta way atom an matoy!”

¹⁰ Ya tembal Job an inalinalay, “Nan panapitmu ya umat hi panapit nan munhalembawan babai. Undan wa ay ta maphod di idat Apo Dios ya abuluton tu'u, ya wa ay ta nappuhuy idatna ya adi tu'u abuluton?”

Mu ta"on hi un umat hinay hinoltap Job mu mi'id ahan ah nappuhih hinapitna.

Nan Tulun Liligwan Job

¹¹ Ya unat goh dengngol nan tulun liligwan Job nan nidugah an nappuhin na'at ay hiya ya na'amungda. Hi Eliphaz[†] ya nalpud Teman,[‡] ya immuy goh hi Bildad an holag Shuah[§] ya hi Zophar an iNaamah, at nunhahapitdan tulu ta umuyda idungaw hi Job ta al'alu'ondan pa'amlongon.

¹² Ya unat goh wan midatongda ya inamangdah Job, mu aggyuda inimmatunan, at nun'a'agah di lugwada, ya ngimmulnguldan kimmila, ya henekhekda din lubangda, ya nun'iloglogday hupu'.

¹³ Ya ni'yi'ibbundan hiyah nan lutah pituy al-gaw ya pituy labi. Ya mi'id ah ohah ni'hapit ay

[†] **2:11** Hay pohdonan ibaga ya hi Apo Dios ya umat hinan namahmah an balitu'. [‡] **2:11** Ohan higib hinan babluy ad Edom.

[§] **2:11** Hi Shuah di udidian da Abraham ay Keturah (Gen. 25:2).

hiya ti nan nannigandah nan nidugah an holtaponan dogoh.

3

Hay Immamuyuan Job ay Apo Dios

¹ Ya la'tot ya himmapit hi Job, ya inidutanah de han algaw an gutud di nitungawanan

² inalinay,

³ “Hay maphod ya mami'id din algaw an nitungawa'

ya din labin nangalyandah nalmuwa'!

⁴ Ya henen algaw ya pumbalinom ni' hi helong, ya maphod ni' un aliwan Apo Dios ta un homehellong ta adi mapatalan!

⁵ Ya maphod hi un paddungnay maliduman, ya mahehelngan, ya munnonong nan ma'ugtul an bunut ta way atonan adi mapmaptangan!

⁶ Ya humehellong ta adi mibilang hi ohay algaw eden bulan unu ta adi goh mi'yuyap hi ohay algaw eden tawon!

⁷ Hay maphod ya ibilangyuh nen mahdom hi mi'id di hulbina ya mi'id ah amlong!

⁸ Ya nan tume'om an abalinandan mummandal hinan atata'ot an animal an wah nan baybay an ma'alih leviathan* ta unudonda

* **3:8** Bahaom nan footnote di Job 41:1 ta innilaom di udumnah aat ten animal.

- ya maphod hi unda idutan henen algaw an nitungawa'!
- 9 Ya adi ni' bumbumuhu' nan bittuan hinan helhelong
ta adi ni' goh mapatpatalan,
- 10 ta ma'idutan henen nahdom ti tuwali ta inyab-
ulutnay nitungawa'
ta omod unna' munholtap hi nidugah an ligat!
- 11 Anaad ta agguya' tuwali natoy hidin nangi-
pabuhu'an inan ha"in
ta hidin nitungawa' ya nami'ida?
- 12 Anaad tuwali ta hinaha'lia' ay ina,
ya hinalimunana' an impa'inuman hi huhuna?
- 13 Ti unna' at nin natoy hidin nitungawa',
at mid al'alín ha"ín,
at ihnaa' at an unna' molmolo' an me'yeb'ebly
- 14 hidin a'ali ya nan u'upihyal hitun luta an din numpangiyammah
nan o"ongol an palasyuh din ataguda (an ta"on un napa"íd ugwan),
- 15 ya din numpumpapto' an adadangyan
an nun'apnuy abungdah balitu' ya silver.
- 16 Onaynah unna' nitungaw ya nanattoya' ta in-
lubu'a'
ya ta agguy'u tinnig di mapatal!
- 17 Gulat ta nilubu' nan tagu ya hiyay apogpogan di pangatandah nappuhi,
ya hiyah ne pun'eblyan nan na'ab'ablay an tatagu!

- 18 Ya ta"on nan nibalud ya mi'id di al'alín didah di
ti mi'id mahkay mangihingal ay dida.
- 19 Ya an amin din nun'awotwot ya adadangyan ya
wah dida,
ya din baal ya liblida mahkay hinan
apuda.
- 20 Anaad udot ta ipa'alín Apo Dios di patal hinan
tagun munligligat an umat ay ha"ín,
ya anaad ta adina pogpogon di nitaguan
di tagun hay lungdayay wan hiya ya
anggay?
- 21 Ti iyahupanday atayanda mu adida matmattoy,
ya iyod'odólnada nan lubu' ya un nan
mapla'an an gina'u.
- 22 Ya nidugah di pundenolanda ya umamlon-
ganda
hi unda ah'upan nan lubu'.
- 23 Anaad ta inaynayun Apo Dios an taguon nan
agogohgoh di nitaguanan
mi'id di hulbina ti mi'id di namnamana?
- 24 Ya ten unna' umale'alengeng,
at hiyanan mid ato' an mangan,
ya tun ungi' ya ay danum an mun'ihit.
- 25 Ya an amin di ita'ot'u ya nipa'annung ay ha"ín,
ya nan iyogyat'u ya na'at ay ha"ín.
- 26 Ha"ín atog ya mi'id ah lenggop'u,
ya mi'id ato' an mun'eblyay
an adi ahan mapogpog tun punligata!"

4

Hay Nahhun hi Inalin Eliphaz ay Job

- 1 Ya hi Eliphaz an nalpud Teman* ya inaliny,
- 2 “Job, akkay adim pahiwon ta humapita?
Ti ten adia' pa"edpol hi unna' didindi-
nong!
- 3 Adya nomnomom din inatmun nuntugun an
inal'alu'mu din nadismaya,
at hi Apo Dios di nange'kodanda,
ya binadangam din adi umday pangulugda.
- 4 Ya dumalat nan tugunmu ya din ad'addiy pan-
gulugda ya pinumhod,
ya inal'alu'mu nan munduwaduwan mi-
hamad.
- 5 Mu ten ad ugwan an he"ay a'atan di ligat,
ya nen adim edpol an nen madismaya'a.
- 6 He"a ya nahamad di aatmun hi Apo Dios di
e'gonam,
ya mi'id ah numbaholam
at mahapul an nidugdugah di denolmu ya
namnamam!
- 7 Nomnomom adya,
undan waday taguh nahamad di aatnan
na'ubah?
Ya undan waday ma"aphod an tagun napa"i?
- 8 Hay inila' hi tinnig'u ya nan tagun mangamangat
hi nappuhi
ya miballoh an hay nappuhi goh di ma'at
ay hiya.†

* **4:1** Hiyah ne babluy hi awadan nan nun'ala'eng an tatagu (Jer. 49:7). Mu ta"on un nala'eng hi Eliphaz an muntugun mu agguyna na'awatan nan aat din nunhapitan da Apo Dios ay Satanas ad abuniyan, at hiyaat un nun'apikuy do'ol an intugunan Job. † **4:8** Gal. 6:7-8.

- 9 Ya mun'apa'idah nan yahyah Apo Dios,
ya mun'a'ubahdah nan bungotna.
- 10 Hanan nun'appuhin tatagu ya umatdah nan
layon hi bubulung
an atata'ot an humeeheel an manganap
hi patayona ta ihdana.
Mu hi Apo Dios ya pumpulupulna ta
mun'a'aan nan babada.
- 11 Ya umatda goh hinan layon an mi'id ah pan-
ganana,
at matoy,
at la'tot ya nun'iwa'at an amin nan imba-
baluyna.
- 12 Ya wada han himmapit ay ha'in
an unna inyab'abu'ab an hi'itangan an
adi' donglon
- 13 an umat hinan enap di taguh un nimogmog di
enlo'na.
- 14 At ha'in ya wimmogwoga' hi ta'ot'u,
- 15 ya enela' nan lennawan naluh hi angah'u,
ya mamgal an amin di dutdut'u.
- 16 Ya hin'alina ya inta'dogna,
mu adia' pa'immatun hi aatna.
Mu la'tot ya dengngol'un mun'ab'abu'ab an
himmapi an inalinay,
- 17 Undan hay taguy nahamhamad ya un hi Apo
Dios?
Un mah nan taguy nahamhamad di
atona ya un nan nunlumun hiya?
- 18 Hi Apo Dios ya inilanan agguay nahamhamad di aat
nan baalnad abuniyan

- ti ta"on nan a'anghelna ya waday ibah-
hawanda,‡
- 19 at iyal'allanah nan tagun nunhituh nan abung
an uklit an hay hupu' di nalmuwana§
an nalakan megpa'dan umat hinan
ul'ulappuy
- 20 Ti ta"on un mataguh nan helhelong ya mid
mapto' ya matoy hi mapuyaw,
ya na'ubah,
at mi'id hi enggana.
- 21 Ya matoyda an adi umday la'engda,
ya an amin di wadan dida ya mi'id an
alan di udum.”

5

- 1 Ya intuluy Eliphaz an himmapit an inalinay,
“Mun'ayag'a akkay tuwali, Job, hi bumadang ay
he"a
ta mapto' hi un way mambal ay he"a?
Ta"on hi un'a mun'ayag hinan anghel ya mi'id
di umalin mamadang ay he"a!
- 2 Nan nunheglan bungot di hiyay dumalat hi
atayan nan adi mangngol,
ya hay amoh ya patayona nan tagun
mi'id inilana.
- 3 Ha" in ya hinamad'un tinnig han munlayah an ay
ihunay un nahamad di nitaguana,
mu hi Apo Dios ya inidutanay pamilyana.
- 4 At mi'id pohod ya lenggop di pi'taguan nan
imbabaluyda,

‡ 4:18 Isa. 14:12-15; Ezek. 28:12-17; Rev. 12:7-10. § 4:19 Unu
hay odolna.

ya mi'id ah bumadang ay didah nan way
punhumalyaan.

5 Ya nan mumpunhinaang an tatagu ya
aminondan pun'a'an nan inhabal hanan
munlayah,

ya ta'on nan himmangaw hinan way
hubit ya ni'yalada,

ya pun'alan nan mangakaw nan mun'apla'an
an gina'uda.

6 Nan ligat ya bo'on tun lutay nalpuwana,
ya adi goh ahan humangaw hitun lutay
anawotwot.

7 Mu nan tagun mitungaw ya hiyay munlumuh
ligatna

an umat hinan mumbanigit an malpuh
nan apuy ya matu"ug.

8 Gulat ta ha"in di na'atana
at ibaga' ay Apo Dios ta Hiyay manu-
malyan ha"in.

9 Ti Hiya ya atona nan umipanoh'an adi olog di
tagun mangat,

ya henen umipanoh'a ya adi ma'yap.

10 Ya ipa'alalay udan hitun luta
ta madanuman nan payaw.

11 Immannung an hi Apo Dios ya ipabagtuna nan
tagun mangipa'ampah odolna,
ya al'alu'ona nan munlungdaya.

12 Ya bahibahonay ato'aton nan bumalbal
ta adida aton nan ninomnomdan ma'at.

13 Ya paddungnay bituona didah nan anala'engda

- ta adi ma'at an amin nan way pohdondan
aton.*
- 14 Ta ta'on un mapatal ya homelong hinan
wadanda,
ya ta'on un muntongay algaw ya ahida
ap'apu'ap an ay nahdom.
- 15 Hi Apo Dios ya ibaliwna nan nun'awotwot hi
atayanda,
ya ibaliwna goh didah aton nan nidugah
di abalinandan mangipaligligat ay
dida.
- 16 Hiyay mangidat hi namnaman nan
nun'awotwot,
ya ipadinongnay hapit nan mangaman-
gat hi nappuhi.
- 17 Mundenol nan tagun tugunon Apo Dios,
at adim pahalon nan panugun nan
Nidugah di Abalinanan Nabagbagtu.†
- 18 Ti hi Apo Dios ya humugat, mu du'pana goh,
ya pumaligat, mu ipa'adaogna.
- 19 Ya hi Apo Dios ya ibaliw da'ah nan way nap-
puhin ma'at,
ya ta'on un do'ol di ma'at hi aguluwam
mu mi'id di ma'at hi nappuhin he"a.
- 20 Ya gulat ta waday batel ya pawadaonay
tanudmu ta adi'a matoy,
ya ibaliw da'ah nan way gubat ta adi'a
mapatoy.
- 21 Ya baliwan da'ah nan way hapitondah ma-
muhin he"a,

* 5:13 I Cor. 3:19. † 5:17 Unu *Shaddai* an ohan ngadan Apo Dios
hinan hapit di Hudyu.

- at adi'a tuma'ot hi un way dumalat hi
apa"ian.
- 22 Adi'a goh tuma'ot an ta"on un atata'ot di ma'at
ya batel,
ya adim ta'tan nan atata'ot an animal hi
bubulung an agguy na'amu.
- 23 Ti nan animal hi bubulung ya ma'ma'ullaydan
he"a,
ya mi'id ah batuh nan payaw hi aladuom.
- 24 At mi'id al'alih nan abungmu,
ya gulat ta uyapom nan kalnilum at mi'id
ah ohah na'utaw.
- 25 Ya innilaom an dumo'ol di imbabaluyumu,
ya gun dumo'ol di a'apum an umat hi
ado'ol nan holo' hitun luta.
- 26 Ya adu"oy di pi'taguam,
at mabimabi'ah di odolmuh engganah
nan algaw an gutud di atayam
an umat hinan paguy an hodon ta matong un
ma'ala.
- 27 Da'mi ya inadalmiy aat date,
at ene'dammi,
ya immannung an ma'at hatu.
At he"a, Job, ya mahapul an donglom ya
innilaom ta way pumhodam.”

6

Hay Nahhun hi Inalin Job ay Eliphaz

- ¹ Ya tembal Job an inalinay,
- ² “Gulat ta makilu tun ligat'u ya tun holholtapo'

- 3 ya madamdamoto da ya un nan panag hinan pingit di baybay.
At adi ayu manoh'ah un anaad ta umat hituy panaphapit'u
ti ha'in ya adi' nomnomon di hapito' ya hinapit'u.
- 4 Nan panan Apo Dios ya paddungnay ne'nan ha'in,
ya nunhawang hi odol'u,
ya niwa'at hi odol'uy habidungna.
Ya paddungna goh unna hinonhonod nan numbino'ob'on an atata'ot an ma'at ay ha'in.
- 5 Un mah mi'id di biyang'un munlili?
Ta'on nan dongki ya baka ya mungngoo'dah un mi'id di holo' hi ononda!
- 6 Ya undan way mamhod an mangihdah nan mihdan mi'id di ahina?
Wada mah di polhat nan mumpaha' hinan itlog?
- 7 Ha'in ya adi' pohdon an onon di umat hinan ma'an ti lummuh dogoh'u!
- 8 Anaad nin ta adi idat Apo Dios nan odowo' ay Hiya?
Ya anaad nin ta adina abuluton nan inluwalu' ay Hiya?
- 9 Ti hay pohdo' ya abulutona ta unna' ni' ubahon, at nonong ya pinatoya'.
- 10 Un adya inila' an patayona' ay Hiya at nunheglay amlong'u
an ta'on hi un nidugah di ligat'u
ti inila' an agguy'u ahan imbahhaw din inyuldina an na'ahamad an Dios.

- 11 Ya mi'id mahkay bi'ah'u, at hay namnamao'
mah?
Ya anaad ta ma'ud'udman tun pi'tagua'
an ten mi'id damdamay maphod hi hahalim-
ido'?
- 12 Undan umat hinan batuy bi'ah'u,
unu umat hinan gambang di odol'u?
- 13 Ha"in ya ten mi'id di bi'ah'u,
at adi' abalanan an mamadang hi odol'u,
ya ten mi'id goh di mabalin hi ay'u
pumpabadangan.
- 14 At un adya makulug an ligwa' da'yu,
at mabalin an badangana' hitun nidugah
an ligat'u
an ta"on unyu alyon hi un'u din'ug nan
na'abbagbagtun Dios?
- 15 Mu da'yun liligwa' ya adia' mundenol ay da'yu
- 16 ti umat ayuh nan ginnaw an wa ay ta ma'anang
nan dalallu ya mundatong,
- 17 mu wa ay ta nan gutud di ugaw ya natdu' an
ma'ammaganan.
- 18 Ya umat ayu goh hinan himpamulog an mum-
baat
an eheweday pange'wandaan dumalat di
panganapandah danum hi inumonda,
at mi'id potu' di le'dondah nan mapulun,
at la'tot ya nun'atoyda.
- 19 Mun'anap hi danum din mumbaat an nalpud
Tema ya ad Sheba,
- 20 mu gapu ta mi'id di inah'upandah nan ginnaw
an mamaga
at mi'id ahan di namnamada.
- 21 Da'yu ya umat ayuh na ti mi'id ibadangyu

- ti hidin nanniganyuh tun holholtapo' an
ligat'u
ya immogyat ayuh ta'otyū.
- 22 Undan way nun'adawa' hi nangalya' hi idatana'
ay da'yu?
- 23 Unu undan way inali' hi bayadanyuy binuhul'u
ta way ato' an mabaliwan?
- 24 Ya undan way nibahhaw hi inat'uh nappuhi?
Ibaagyu ta way ato' an duminong!
- 25 Nan nahamad an panapit an gumilat ya
munha'it hi donglon,
mu nan panaphapityu ya layah,
at mi'id di hulbina!
- 26 Ya anaad ta alyonyuh unyu andongon tun
hapito' an munligligat,
ya inaliyuh un umat hi tuyup nan hi-
napit'un un maluh ya anggay?
- 27 Ya da'yu ya iyu'nuhyu ta way atonyun man-
gawit hinan nguhu,
ya ta"on nan ligwayu ya inihbutyu ta
mumbalindah baal ta nan hubutday
umadangyananyu!
- 28 Mu ad ugwan ya ihamhamadyu ni' an mannig
ay ha"in!
Undan waday nunlayaha' ay da'yu?
- 29 Nidugah nan gunyu ipa'leh an nappuhin ha"in!
Hay maphod ya ipogpogyu,
ya adia' pabaholon ti ha"in ya mi'id di num-
bahola'.
- 30 Undan waday nappuhih hinapit'u?

Mid mapto' ya unyu nin alyon di un'u adi
immatunan di aat nan maphod ya nan
nappuhi!"

7

¹ Ya intuluy Job an himmapit an inalinay,

“Undan adi tuwali naligat* di nitaguan di tagu?
Munholholtap tuwaliy tagun umat hinan
baal an naligat di nitaguana,

² ya umat hinan himbut an pohpohdona ahan an
milidum,
ya umat goh hinan bumo'la an un hay
bino'lanay hodhodona.

³ Ya umat goh ay ha"in ti naluh di do'ol hi bulan
ya mi'id di hulbin tun nitagua',
ya amahdomahdom ya un hay lung-
dayay nawadan ha"in.

⁴ Ya wa ay ta molo'a' hinan mahdom ya unna'
patu'alon hinan nolo'a'
ti adukkoy di labi,
ya adi umali enlo"u,
at unna' bumanallibalin ta engganah
mawa'ah.

⁵ Ya tun odol'u ya nalipuh hi gulid,
ya nabigihan ya nun'abhi nan poghah
tun up'up'u,
ya numpangabuhu' di nona.

⁶ Ya ten munnaud di alpahan di algaw'u

* **7:1** Hay itudun ten hapit hinan hapit di Hudyu ya nan nidugah
an ligat di tindalun umuy gumubat.

ya un nan apuhan di hinulid an nitalu-
nay hinan tantan an pangugut.

⁷ Nomnomom ni', O Dios, an heten nitagua' ya un
umat hinan mumpenghan an yahhiyah,
ya ten nalpah an mi'id mahkay di am-
long'u ti magadyuh di pogpog tun
nitagua'.

⁸ At nan mamannig ay ha" in hi ad ugwan ya adia'
mahkay tigon,
at gulat ta anapona' mu mi'id di
ah'upanda.

⁹ Nan bunut an miho'nap ya un na'amtang ya
na'ubah,
ya umat hinay tagun matoy ya nilubu' ti
mami'id.

¹⁰ Ya adi ahan mumbangbangngad hi abungna,
at la'tot ya inaliwan nan nanginnilan
hiya.

¹¹ At hiyanan adi mabalin hi unna' dindinong
ti mahapul an ibaag'un he"ay aat tun
nunheglan holholtapo'
an hiyah ne dumalat hi punlilia'.

¹² Anaad ta iya'aduga' ay He"a?
Unna' dan umat hinan atata'ot an animal
hinan baybay an mahapul miyadug?

¹³ Ya alyo' di molo'a' ta mun'eblyaya',
ya ta way aton nan holholtapo' an malen-
gleng,

¹⁴ mu gunna' ipata'ot ay He"a an dumalat nan
gunmu ipa'enap ay ha" in.
Do'ol kangan di impattigmun ha" in an
atata'ot!

- 15 At on'onaynah unna' mumbet'ol ta matoya'
ya un nan atagua' an munholholtap!
- 16 Pahiwo' di umat hitun pi'taguan ti ten himmi-
gaa',
at adia' bagbagan ti mi'id di hulbin
damdamay pi'tagua'!
- 17 Anaad udot ta un ami tagu ya anggay,
ya nomnomon da'mi ta halimunan
da'mi?†
- 18 Ti gunmu hamadon an tigon hi abigabigat
hinan ahelhehelhelong,
ya gunmu goh tapngan.
- 19 Maphod nin hi unna' adi tigon ay He"a an ta"on
hi un na'amtang‡
ta way ato' an mun'eblay!
- 20 Gulat ta numbahola' ya undan way inat'un
He"an mun'ad'adug hi tagu?
Anaad ta ha"in di popot'om hi pun-
holtapom?
Undan ha"in di umidat hi aligatam?
- 21 Undan adi ahan mabalin an aliwam di bahol'u?
Ti hi awniat milubu'a',
at anapona' ay He"a,
mu mi'ida' mahkay.”

8

Hay Nahhun hi Inalin Bildad ay Job

¹ Ya tembal Bildad an holag Shuah an inalinay,

† **7:17** Psa. 144:3; Heb. 2:6. ‡ **7:19** Hay immannung hi itudun ten hapit hinan hapit di Hudyu ya ta way lugal'un mangu'mon hi tukpa' hi timid'u.

- 2 “Anuud di alpahan nan panapihapitam hinan
mi'id di upidna
an ay tuyup an mabi'ah ya naluh?
- 3 Un mah mabalin an pikuwon Apo Dios nan
nahamad an mihumalya?
Ya undan pikuwon nan Na'abbagbagtu
nan makulug?
- 4 Nan imbabaluyumu ya unda numbahol ay Apo
Dios,
at hiyaat unna minolta dida ta balloh nan
nappuhin inatda.
- 5 Mu gulat ta hi Apo Dios an nidugah di abali-
nanay pange'kodam
ta Hiyay pumpahpahmo'am,
- 6 ya gulat ta immannung an mi'id ah numbaho-
lam ay Hiya,
at immannung an igohgohan da'a,
at ipabangngadnan he"a din aatmuh hopap-
nah nan nunhituwam!
- 7 At adi miyummat hidin na'ubah an inadangyan-
muh din hopapnay
idat Apo Dios ay he"ah udum di algaw hi
hukatna!
- 8 Din tataguh penghana ya nun'ala'engda,
at mahapul diday pangibagam hi
pun'adalam.
- 9 Ti ditu'ud ugwan ya un tu'u pa'itunnu,
at hiyanan manghan di inila tu'u.
Ya heten ihinan tu'uh tun luta ya paddungnay
un tu'u ay ngaun un malmaluh.
- 10 Mu ta"on ya donglom di itudtudun din
o'ommod tu'uh din penghana

- ta way atom an manginnila.
- 11 Nan atlibong ya adi humangaw hinan mamagan luta
ti hay humangawana ya nan bumanabaha.
- 12 Ya gulat ta mamaganan nan luta
at diday mahhun an malangu an ta'on
unda agguy natong,
at mi'id di hulbida ti adida ma'usal.
- 13 Ya umat hinay nitaguan di tatagun aliwandah
Apo Dios
ti mun'a'ubah di panahalimidda.
- 14 Ya nilalahaw nan gegemhonda ya nan pangehdolanda
ti umat hinan buut di a'agwan mapanpana'i,
- 15 ya matu'in hiyah un miyulhud hinan buut ti
mun'apogtang.
- 16 Nan adi mangunud ay Apo Dios ya umatdah
nan nitanom
an niwa'at di lamutnah nan way mamapangan ya nadadanuman
an nidugah di lamutnan himmale'ad'ad hinan luta.
- 17 Ya nan lamutna ya umaladap hinan mabatu
ta unudona nan nundengtan nan batu.
- 18 Mu unat goh mabu'nut ya aliwan nan tataguy
himmangawana,
- 19 at heden nitanom ya na'ubah,
ya nihukat di udumnan himmangaw
hidin nabu'nutana.
- 20 Immannung an adi inganuy Apo Dios nan tatagun mangunud ay Hiya,

mu nan tatagun mangamangat hi nap-
puhi ya adina badangan dida.

²¹ At he"a, Job, ya awniat ipa'amlong da'an Apo
Dios,

ya pakikiyon da'a,

²² ya bainona nan mamohol ay he"a,
ya mun'a'ubah nan numpunhituwanda.”

9

Hay Nambalan Job ay Bildad

¹ Ya tembal Job an inalinay,

² “Inila' an immannung nan inalim,
mu hay aton mah di tagun mihamad di
aatnah pannig Apo Dios?

³ Ya mi'id goh ah ohah way abalinanan mi'tutut
ay Hiya,
ya mi'id di ohah pambalnah nan linibun
imbagana.

⁴ Hi Apo Dios ya inilanan amin di logom,
ya nidugah di abalinana,
ya mid ah namohol ay Hiyah adi mamolta.

⁵ Hi Apo Dios ya abalinanan mangipahlig hinan
aduntuduntug,
ya pa"ionah un bumungot.

⁶ Hiya ya ipa'alyogna tun luta
ta mumpange'ehang nan nipognadana.

⁷ Ya abalinanan mandalon nan algaw ta adi pum-
tang,
ya haniana nan abittubittuan ta adida
dumilag.

⁸ Ya unna inohhaan an name'lag hi ad daya,

ya anggay Hiyah dimmalan hinan tu'yap
di dalluyun hinan baybay.

9 Limmunan amin di abittubittuan an ma'alih
Bear,* ya Orion,† ya Pleiades,‡
ya nan udum goh ta inhinana didah did
daya.

10 Ditu'u ya adi tu'u pa"innilah nan nidugah an
gunna aton hinan logom,
ya mi'id pogpog nan umipanoh'an gunna
aton.

11 Ya ta"on hi un maluh hi Apo Dios hinan wada'
mu adi' tigon Hiya,
ya ta"on hi un meheggon ay ha"in ya adi'
elan.

12 Gulat ta idatnay atoy hinan ohan tagu ya mi'id
ah mangipadinong ay Hiya,
ya mi'id goh ah ohah tagun mangitulid
an mangalin Hiyay,
Anaad ta umat hinay atom?

13 Hi Apo Dios ya adi ahan ma'al'alu' hi un bu-
mungot.

Hiya ya pa"ionan amin di mi'buhul ay
Hiya
an ta"on nan ma'abbi'ah an mi'hanggan Hiya
an umat hinan atata'ot an animal an wah
nan baybay.

* 9:9 Hay tigaw ten pampun an bittuan ad daya ya umat hinan animal an bear. † 9:9 Hay tigaw ten pampun an bittuan ad daya ya umat hinan lala'in mungngadan hi Orion. ‡ 9:9 Hay bilang di bittuan an niddum eten pampun an wad daya ya pituda, mu mattig nan onom ya anggay hi un mid di telescope. Ya daten pitu anu ya nan pitun babain imbabaluy Atlas an ohan agguay immannung an dios di iGreece.

- 14 Hay ato' mah an mambal ay Hiya,
ya hay pambal'un Hiya?
- 15 Ya ta'on hi unna' agguy numbahol ay Hiya mu
mi'id di inila' hi pambal'un Hiya,
at hay ato' ya un'u iyal'alu' ta ehmo'ana'
ay Hiyan na'abbagbagtun Huwis.
- 16 Mu ta'on hi unna iyabulut an humapita'
mu adi' kulugon hi unna abuluton di
hapito'.
- 17 Ya ipa'alina puo' ta way mama"in ha"in,
ya inudmana tun holholtapo' an ta'on un
mi'id di dimmalat.
- 18 Ya nunnaud an mahonhonod di ipa'alinan ligat
ay ha'in
an adina ahan battan.
- 19 Ya gulat ta usalo' di bi'ah'u ya adi ahan mipad-
dung hinan bi'ahna ti Hiya ya nidugah an
ma'abbi'ah,
ya gulat ta idiklamu' mu mi'id ahan ah
mabalin hi umihtiguh pangabak ay
Hiyah nan mihumalya.
- 20 Ya ta'on hi un mi'id di bahol'u mu hay aat nan
panapit'u ya ay ihunay unna' numbahol,
at an amin nan panapit'u ya hiyay
mangipa'annung hi mihumalyan
ha'in.
- 21 Ha'in ya agguya' numbahol,
mu ta'on ya paddungnay mi'id hulbinan
ha'in nan nitagua'.
- 22 An amin tu'u ya numpapaddung di aat tu'u,
at hiyaat un'u alyon di,

- Nan mi'id di baholna ya nan numbahol ya
numpapaddung ti ubahon ditu'un amin hi
udum di algaw.
- 23 Ma'akikih Apo Dios hi un himbumagga
ya natoy nan mi'id di baholnan tagu.
- 24 Indat Apo Dios nan abablubabluy hitun lutah
nan nappuhiy pangatdan tatagu,
ya lini'dupanay matan an amin nan
huhuwis.
Ya gulat ta bo'on hi Apo Dios di nangat at hay
nangat mah?
- 25 Nan algaw an gutud ten amatagu' ya ag'agan
maluh ya un nan mi'tagtag,
at hiyanan maluh ya mi'id di pohpo-
hodna.
- 26 Ya umat goh hinan pupul an mabi'ah an umuy,
ya nan agila an un himbumagga ya
nayaynop,
ya hene'matna nan tigonan onona.
At mi'id ah ohah way abalananan
mi'hanggan Hiya ta abakona.
- 27 Ya gulat ta alyo' di,
Adia' munlili, ya linglingo' nan hol-
holtapo',
at hukata' nan punlungdayaa' ta umemeha'!
- 28 Mu heten holholtapo' ya hiyay mangipata'ot ay
ha"iin
ti inila' an hi Apo Dios ya adia' ibilang hi
mi'id baholna.
- 29 Ina'allin Apo Dios an nabaholana',
at mi'id hulbinah un'u alyon di agguya'.
- 30 Ta"on hi unna' mun'amoh ta hobono' di odol'u

- ya inihu'a' di ngamay'uh nan ma'abbi'ah
 an hobon
 mu adia' damdama pa"aan hi bahol'u.
- 31 Hi Apo Dios ya itapala' hinan bitun ma"agub ta
 ilamut'uy lugit
 an ta"on nan lubung'u ya iyabaina'.
- 32 Maphod un umat hi taguh Apo Dios,
 at mabalin an tabolo' nan alyona.
 Ya mabalin an iyuymih nan huwis nan dikla-
 mumi ta way aton nan lilimin mipanuh.
- 33 Mu mi'id ah ohah way abalinanan mangipanuh
 ay da'min duwah nan lilimi!
- 34 Ya maphod goh un waday ohah way abalinanan
 mamogpog ay Apo Dios
 hinan gunna pummoltaan ay ha"in ya ta
 adia' ta'tan.
- 35 At mabalin an humapita',
 ya adia' mahkay tuma'ot ay Hiya.
 Mu ad ugwan ya adi mabalin an humapita'."

10

- 1 Ya intuluy Job an himmapit an inalinay,
 "Ten unna' himmigan ten nitagua',
 at un nonong ya nun'ibaag'uy punlilia',
 ya hapito' ti ten un munha'it hi punnom-
 noma'.
- 2 At hay ilili' ay Apo Dios ya alyo' di,
 Adia' abohlan,
 mu ibaagmuh un way inat'uh dumalat hi
 iboboholmun ha"in.
- 3 Undan umamlong'ah unna' paligligaton,
 ya numpahalmu nan limmum?

- Ya unmu dan abuluton nan at'aton nan tata-
gun nappuhiy pangatda?
- ⁴ Undan nan matam ya umat hi matan di tagu,
ya undan nan pannigmu ya umat hi pan-
nigmi?
- ⁵ Undan he'he'dod di pi'taguam
unu nan tawonmu ya umat hi tawon di
tagu
- ⁶ ta mahapul an pa'atiggom hay way ibahhawa',
ya hinamadmu nan pumbahola'?
- ⁷ He"a ya i'innilam an mi'id di numbahola',
ya inilam goh an mi'id ah ohah way abali-
nanan mangibaliw ay ha"in hinan aat
di abalinam an nidugah.
- ⁸ He"ay nunlumuh tun odol ya aat di tigaw'u,
at undan He"ay manimung an man-
gubah ay ha"in an limmum?
- ⁹ Nomnomom ni' ahan an hay pito' di inyammam
ta limmuwa',
at undan goh pumbalinona' hi hupu'
goh?
- ¹⁰ Ya unna' dan adi umat hi gatas an nihiit hi
putun ina
ta nap'ola' hidin na'amma'?
- ¹¹ Ya numpun'ummumom di tungal'u,
ya numpa'unudam hi ulat,
ya inudmam hi lamoh,
ya bini'lugam hi up'up.
- ¹² Ya He"ay nangidat hi nitagua',
ya impattigmuy namhodmun ha"in,
ya innaynayunmun nanalimun ay ha"in,
at matagua'.

- 13 Mu hiyah ne ninonomnommu tuwalih
inila' hi pohdom hi atom ay ha"in
- 14 an unmu hahalepatan ta tigom unna' mumba-
hol,
ta way pangidalatam an adi mangaliw hi
numbahola'.
- 15 Ya wa ay ta mumbahola' ya atata'ot di ma'at ay
ha"in,
ya gulat ta nan maphod di ato' ya ay mi'id
di hulbinan He"a damdama.
Ya ten ihtun mahmahmo'a'!
- 16 Ya wa ay ta mapmaphod di nitagua' ya bota'ona'
hinan aya'
an umat'ah nan mabi'ah an layon an
manganup ay ha"in
ta pangipattigam hinan ongol an abalinam
nan punligata'.
- 17 Ya gun'a mun'anap hi nat'on an mun'ihdigun
ha"in
ta ud'udmam di bumungtam ay ha"in,
ya numbino'ob'on di gunmu ipabahol ay
ha"in.
- 18 Mu anaad mah ta inyabulutmuy nitungawa'?
Maphod hi unna' natoy hidin nitungawa'
ta mi'id nannig ay ha"in!
- 19 Ta unna' dinawat ya innayundan nangilubu' ay
ha"in
ta agguya' ni' an timmagu.
- 20 Undan adi magadyuh an malpah tun algaw hi
pi'tagua'?
Butiwona' ni' ta mun'am'amlonga' an
ta"on un na'amtang

- 21 ya unna' umuy eden lugal an awadan di tatagun
 adi mumbangbanggad
 ti umuya' hinan lutan helong an mi'id di
 amlong.
- 22 Ya henen luta ya pa'ahhelong,
 ya mi'id di pohod nan wah di
 ti ta"on un nan patal hidi ya ay helong.”

11

Hay Nahhun an Inalin Zophar ay Job

- 1 Hi Zophar an iNaamah ya himmapit an inalinay,
- 2 “Un mah ta"on un do'ol nan hinapitmu ya mi'id
 ah nambal?
 Undan hay ado'ol di hapiton di taguy
 panginnilaan an mi'id di baholna?
- 3 Undan hay ninomnommu ya un mi'id di ologmin
 mambal hinan hapitom an mi'id upidna?
 Ya undan mabalin an ipadinong da'mih
 nan pahal an panapitmu?
- 4 Inalim hi un nan makulug di unudom,
 ya mi'id ah baholmun Apo Dios.
- 5 Mu hay nomnomo' ya maphod hi un humapit hi
 Apo Dios
 ta tabolona nan ibagam
- 6 ta ipa'innilanan he"a nan do'ol an
 numbino'ob'on an aat di la'eng!
 Do'ol man di agguy tu'u inila ya nan adi
 tu'u ma'awatan!
 At innilaom an moltaon da'an Apo Dios,
 mu nahnot di pummoltanan he"a ya un
 din na'alín moltam.

- 7 Undan udot ma'awatam nan agguy impa'innilan
nan na'abbagbagtun Apu tu'un Dios?
Undan udot abalinam an manginnilan
amin hi aatna?
- 8 Adi mabalin! Ti adi ma'awatan nan aat Apo Dios
an umat hi inadagwin tun luta ya ad
abuniyan an adi malukud,
ya umat goh hi amaluhung tun lutan adi
malukud.
Undan udot nipaddung di inilam hi ini-
lan Apo Dios?
- 9 Ya ongol di anabagtun Apo Dios ya un tun luta,
ya ambilog ya un nan baybay.
- 10 Ya gulat ta ipadpap da'an Apo Dios ta iyuy da'ah
nan punhumalyaan
ya undan udot waday way abalinanan
mangipadinong ay Hiyah nan atona?
- 11 Ya i'innilanay aat nan mi'id di hulbidan tatagu,
ya ihamadna goh an tigon an amin di
pumbaholanda.
- 12 Undan mabalin an ma'lum nan dongki ta tagu?
Umat hina goh an adi mabalin an
manomnoman ya luma'eng nan tagun
nakudang di nomnomna.
- 13 Gulat ta maphod di wadah nomnommu ya
puhum
at munluwalu'an Apo Dios,
- 14 ya gulat ta itutuyum nan baholmu,
ya impogpogmun mangat hi nappuhi
- 15 at mabalin mahkay an adi'a bumain,
ya mahalimunan'a an mi'id di ita'otmu.

- 16 Ya aliwam an mapogpog nan holholtapom
 an umat hinan datong an maluh hinan
 hiluk di langtay.
- 17 Ya ma"ap'aphod ahan ya un nan amaphod di
 tongan di algaw nan pi'taguam,
 ya umat'ah nan helhelong an mi'id di
 al'ali.
- 18 At mi'id di al'alih nan pi'taguam,
 ya wada mahkay di namnamam,
 ya mabalin mahkay an halimunan da'an Apo
 Dios,
 at pumhod di punle'nam,
 ya mun'ebalay'a mahkay.
- 19 Ya mi'id mahkay di tuma'tam hinan olo'am,
 ya do'ol di umalin mumbagah badang ay
 he"a.
- 20 Mu nan nun'abaholan an tatagu ya mi'id di
 namnamadan mabaliwan,
 an anggay di atoy hi namnamaonda.”

12

Hay Nambal Job ay Zophar

- 1 Ya tembal goh Job an inalinah nan ligwanay,
- 2 “Anakkayah an immannung an nala'eng'a an
 nen impa'innilam udot an amin!
 Nunhegla hi un'a matoy ti mi'id di udum
 an taguh nala'eng!
- 3 Mu ha"in ya wada goh di nomnom'un umata' ay
 he"a!
 Undan alyom un nakudang di inila' ya un
 he"a?
 Undan way agguy nanginnilan dane?

Ha'in man goh ya inila' hanan inalim!

- 4 Ad ugwan ya gunna' aba'abatlan hinan liligwa'
 an ta'on hi un mi'id numbahola'.
 Mu din hopapna ya wa ay ta mi'hapita' ay Apo
 Dios
 ya mabalin an abulutona nan iluwalu' ay
 Hiya.
- 5 Ya hay nomnom nan tagun mi'id di ligatna ya
 undaat goh bainon nan tagun ta'on un
 agogohgoh,
 ya minamada ta enggay matu"inda.
- 6 Mu mi'id di al'alih nan pi'taguan nan mumpan-
 gakaw ya nan adi mangita'ot ay Apo Dios
 an hay bulul di pange'ehdolandah daya-
 wonda.
- 7 Ya gulat ta pohdom an innilaon
 at umuy'ah nan hamuti ya hinan
 a'animal at ituduwan da'a,
- 8 unu hinan habhabung an nitanom hitun luta,
 unu hinan ekan hi baybay ta ituduwan
 da'ah nan anala'engda.
- 9 Ti undan way ohan didah agguy nanginnila
 an hi Apo Dios di nangat ay danen amin?
- 10 Ya hi Apo Dios goh di manalimun an amin
 hinan limmuna,
 ya Hiya goh di nangdon hi ataguan an
 amin nan tatagu.
- 11 Ya Hiya goh di nangiyammah timid ta panam-
 tam hi ma'an,
 ya umat hi ingan mangngol hi hapit.
- 12 Din tataguh penghana ya numanomnomda,

ya nan tatagun ma'alla'ay ya
na'alla'engda.

Mu hi Apo Dios ya nidugdugah di anala'engna
ya abalinana.

- 13 Ya nan nun'ala'ay ya madadawoh di atondan
manginnila,
mu hi Apo Dios ya inyal'allanan madada-
woh,
at ahan di atonan manginnila,
ya abalinanan mangat hinan pohdonan
aton.
- 14 Ya gulat ta way pa"ion Apo Dios ya adi mabalin
an mipabangngad ta miyamma,
ya gulat ta ibaludna nan tagu ya
mi'id ahan di way abalinanan
mangipabuhu'.
- 15 Ya gulat ta adi ipa'udan Apo Dios at mabtel tun
luta,
ya gulat goh ta ipa'alin Apo Dios di udan
at mundatong hitun luta,
ya nalbong.
- 16 Hi Apo Dios ya ma'abbi'ah ya mangam'ameh,
ya Hiyay okod hinan bumalbali ya hinan
mabalbaliyan an tatagu.
- 17 Ya pumbalinona nan nun'ala'eng ya
nun'anomnoman an a'ap'apuh mi'id di
inilada,
- 18 ya impa'aanay haad nan a'alih nan
pumpapto'anda,
ya numbalinona didah baal an ayda him-
but.
- 19 Ya nun'aanay haad nan papadi

- ya nan nun'abagtuy haadnan
mumpapto',
- 20 ya pogpogona nan nun'ala'eng an muntugun an
pangedenolan nan tatagu,
ya guluwonay nomnom nan nun'ala'eng.
- 21 Bainona nan nun'abagtun haadda,
ya pinogpognay abalanan nan
mumpapto'.
- 22 Ya pumbalinona nan helong an wadan di natoy
ta pumatal
an ta"on un nidugah an pa'ahhelong.
- 23 Ya pabi'ahona nan tataguh nan ohan babluy,
mu awni damdama ya impa'abakna
dida.
Ya impado'olna goh nan tatagu,
mu awniat iwa'atna dida.
- 24 Ya pumbalinona nan mangipangpanguluh ay
mi'id di nomnomda,
ya ingganuyna dida,
at mi'id di iniladah atondan umat hinan
tagun na'utaw hinan mapulun.
- 25 An ay paddungnay unda wah nan helong an
ahi'ap'apu'ap,
ya ayda nun'abutong an munhinaggaw.”

13

- 1 Ya intuluy Job an himmapit an inalinay,
“Ha"in ya hinamad'un tinnig an amin hana,
ya dengngol'un amin nan inalim,
ya na'awata' di aatna.
- 2 Ya adim alyon hi un'a nala'la'eng ya un ha"in
ti an amin hanan inilam ya i'innila' goh.

- 3 At hay pohdo' hi pi'hapita' ya hi Apo Dios an na'abbagbagtu an bo'on da'yu,
ta way ato' an mangipa'innilan Hiya an mi'id di anappuhi'.
- 4 Ya unna' ahan inlayalayaan ay da'yu
an umat ayuh nan duktul an mi'id di ipa'adaogna.*
- 5 At hay maphod hi atonyu ya un ayu didindinong ta olom man ya waday munnomnom an mangalih nala'eng ayu!
- 6 Unyu donglon nan ibaga',
ya pa'innilaonyuy umatan tun hapito'.
- 7 Undan hay nappuhi ya layah di hapitonyuh pangihtiguyun Apo Dios?
- 8 Undan da'yuy way biyanganan mangihtiguh aat di amaphodan Apo Dios,
ya undan da'yuy huwisnah nan punhumalyaan?
- 9 Undan makulug an mi'id ah mattig Apo Dios hi nappuhin aatyu?
Undan alyonyuy un mabalin an ilayahanyuh Apo Dios
an umat hinan pangilayahanyuh nan tatagu?
- 10 Ta'on hi unyu ipo"oy nan atonyun mangipangngel hi pangihtiguyuh aat Apo Dios
mu abohlan da'yu damdama.
- 11 Ya undan adi da'yu ipata'ot hinan nidugah an ana'abbagbagtuna,
ya undan adi da'yu ipa'ogyat hinan ta'otyun Hiya?

* 13:4 Hiyah ne umatan an amin di nappuhin lelehyon ya kulto an wah tun luta.

- 12 Nan panapityu an nipa"el ya mi'id di ibadangna
an umat hi dapul an umalihbu' ya
na'ubah,
ya umat goh hi hapiaw an pananggayu an un
hay uklit di niyamma.
- 13 At duminong'a ta okoda' an mi'hapit
ta nangamung di ma'at ay ha"in.
- 14 Ha"in ya adia' tuma'ot,
at okoda' an ta"on hi un way ma'at ay
ha"in.
- 15 Ya ta"on hi unna' patayon ay Apo Dios ya Hiya
damdamay kulugo',
ya ta"on un'u adi namnamaon an badan-
gana'
mu hapito' damdama nan ilili' ay Hiya.
- 16 At olom man ya hiyay dumalat hi abaliwa' ti
inila' an mi'id di bahol'u,
ya adi ahan mabalin nan nabaholan hi
mi'haggangan ay Apo Dios.
- 17 At ihamadyun donglon nan hapito' ta inni-
laonyuy alyo':
- 18 Ha"in ya indadaan'uy aat nan idiklamu'
ti manu ay ya inila' an mi'id di numba-
hola',
at mabaliwana'.
- 19 Wada mah di mabalin an mi'hannun ha"in an
dumalat ete?
Gulat ta waday ma'ah'upanyuh pangin-
nilaan hi nibahhawa'
mu ta"on ya unna' didindinong hi engganah
unna' matoy.

- 20 Un duwa ya anggay di mahapul hi ibaga' ay
He"an Dios'uh adim aton ay ha"in,
ya gulat ta tabolom at adia' mipo"oy ay
He"a:
- 21 Idinongmu ni' nan pummoltaam ay ha"in,
ya ipogpogmu ni' nan pana'ta'atotmun
ha"in.
- 22 At humapit'an ha"in ta tabolo',
unu ha"in di humapit ta tabolom!
- 23 Undan atnayan inat'uh nibahhaw hi numbahola'?
Ipa'innilam ay ha"in nan bahol'u!
- 24 Anaad ahan ta adi'a mipattig ay ha"in
an imbilanga' ay He"ah buhulmu?
- 25 Ya anaad ta ta'ta'tona' an ten mi'id di hulbi' an
umata' hinan paya' an nalyaw an punggili-
tam,
ya umata' goh hi dugi an mun'iyaddib an
pudugom?
- 26 Nidugah nan ipabaholmun ha"in
an ta"on nan numbahola' hidin nete"ah
a'ung'ungnga.
- 27 Paddungnay unmu hinawid di hu'i',
ya inhamadmun titinnig an amin di
umaya',
ya ta"on nan gopa'o' ya inun'unudmu ti mi-
nalkaam di dapan'u.
- 28 At hay aatna mah ya unna' mun'ulay an matoy
an umat hinan nadunut an ayiw,
ya umata' goh hinan lubung an
nun'im'iman di la'oy."

14

¹ Ya intuluy Job an himmapit an inalinay,

- “Numpapaddung an hehe'he'dod ya maguguluy
 aat di pi'taguan an amin nan tatagun
- 2 umat hinan humangaw an habhabung an
 maphod di tigawna,
 mu un na'amtang ya nalyaw,
 ya umatda goh hinan ngau an ag'aga ya
 na'ubah.
- 3 Un ammunah umatan di taguh na ya hina-
 halepatam ta way humalyaom?
- 4 Mi'id ahan ah ohah agguy nabaholan hi tatagu,
 at undan way tagun mi'id ah pahalna?
- 5 Nan pi'taguanmih tun luta ya na'i'innilan nah-
 not,
 ya nan uyap di algaw ya nalpah an
 lemongmuy agtudanan adi malum-
 luman.
- 6 At hay maphod ya adim titiggon ta okod ami
 ta mi'id al'alín da'mih na'amtang hinan
 pangelpahanmih nan nalígat an tamu-
 mih tun luta.
- 7 Gulat ta malngoh nan ayiw ya mabalin an hu-
 malepeng,
 ya himmapang,
 ya gun tumubu,
 ya immongol.
- 8 Ya ta"on un nadunut di tungodnah nan luta
- 9 mu adya waday danum an ta"on hi un pa"itang
 hi manebna
 at humalepeng an umat hinan
 pa'attubun nitanom.
- 10 Mu adi umat hinay tagu
 ti wa ay ta natoy ya hiyah ne apogpogan
 di nitaguana,

at ma'aliwan

- 11 an umat hinan danum hi lobong an matdu',
 unu umat hinan wangwang an nama-
 ganan.
- 12 Nan matoy an tagu ya adida ahan tumagu,
 ya ta'on un mapogpog ad abuniyan ya
 adida damdama tumagu.
- 13 Mu ha'in ay, Apo Dios, ya on'onaynah unna'
 matoy ta ipo"oya' ni' ay He"ah nan lubu'
 ta mihinaa' hidi ta engganay ma'aan nan
 bungotmu!
 Mu adia' ni' aliwan ta idadaanmuy gutud di
 pamaliwam ay ha'in.
- 14 Ya gulat ta matoy nan tagu ya undan goh
 mumbanggad ta tumagu?
 Mu ha'in ya heten algaw an punligligata'
 ya waday halimido' hi pumhoda' hi dumin-
 ngan tun ligat'u.
- 15 Ya wa ay ta ayagana' ay He"a ya tabolo',
 ya umamlong'an ha'in an limmum.
- 16 Ya wa ay ta ma'at hene ya ihamhamadmun
 manalimun ay ha'in,
 mu adim ni' gun uyapon hay way pum-
 bahola'.
- 17 Ya aliwam nan bahol'un paddungnay itapalmu,
 ya paddungnay pumpu'naham an amin
 nan nun'appuhin inat'u.
- 18 Mu waday gutud di pun'egdayan nan duntug,
 at mun'apulig di o"ongol an batu.
- 19 Nan mabi'ah an datong hinan ginnaw ya
 pun'iyanudna nan batu,

- ya numbulubulna nan luta.
 Ya umat hinay atom an mama"ih hehemlon
 di tataguh tun luta.
- 20 He"a ya abakom dida,
 ya pumbalinom an maluman di tigawda
 ti matoyda,
 ya impiyuymu didah nan wadan di ihinan-
 dah enggana.
- 21 Ya gulat ta mipabagtu nan imbabaluyda ya
 adida innilaon,
 ya gulat goh ta mipa'ampada ya adida
 tigon
- 22 ta ammuna nan dogoh di odolday le'le'naonda,
 ya nan punlungdayaanday hihi'alonda.”

15

Hay Miyadwah Himmapiatan Eliphaz

- 1 Ya tembal Eliphaz an nalpud Teman an inalinay,
- 2 “Undan hiyah ne pambal nan nala'eng an tagun
 un mi'id hulbin nan hinapitna?
 Ti nan panaphapitmu ya mid upidna an
 mi'id ahan hulbina!
- 3 Adi maphod hi un nan hapiton ya mi'id hulbina
 ti nan umat hinan hapit ya mi'id ibadanga!
- 4 Nan nanapitmu ya hiyay dumalat hi pan'ugan
 nan udumnan tatagun Apo Dios,
 ya dumalat goh hi adida punluwaluan ay
 Hiya.
- 5 Nan baholmu ya hiyay panginnilaan hi nangipahapit ay he"a

- an unmu hanian nan numbaholam.
 6 Ya bo'on ha'in di nangipa'innilah nan baholmu
 ti nalpuh timidmu,
 ya nan panapitmuy mangipa'innilah
 aatmu!
- 7 Undan he"ay nahun an nitungaw hidin peng-
 hana?
 Ya undan he"ay nahun hi nalpuh ya un
 lumuwon Apo Dios nan dudunduntug?
- 8 Ya un'a dan wagwada ta ne'e'edngol'ah nan
 planun Apo Dios?
 Un mah he"a ya anggay di waday ini-
 lana?
- 9 Ngadan di inilam an agguymi inila,
 ya undan way ma'awatam hi adimi
 ma'awatan?
- 10 Hay nun'adalanmih la'engmi ya din nun'ala'ay
 an din nun'a'ubanan an nahun an ni-
 tungaw ya un hi amam.
- 11 Undan adi umda nan pangal'alu' Apo Dios ay
 he"a
 an nan ma'ma'ullay an intugunmi?
- 12 Anaad ta paddungnay na'utaw di nomnommu
 ta omod un'a mabungot?
 Nan aguguluwan di punle'nam ya hiyay
 mangipabungot ay he"ah nan pannig-
 mun da'mi.
- 13 Ya un at goh hi Apo Dios di Hiyay
 nangipuhayam hi bungotmu ta omod un
 umat hinay hinapitmu?
 Mi'id ah ohah taguh nahamad, ya mi'id
 ah baholna!
- 14 Undan way taguh mi'id am'amungit hi baholna,

- ya undan way ohah tagun nitungaw an
na'ahhamad di aatna?
- 15 Ya ta'on nan a'anghel ya adi goh ibilang Apo
Dios didah na'ahhamad,*
ya ta'on nan udum an wad abuniyan ya
adida goh mibilang hi nahamad,
- 16 at inyal'allanah nan tagun na'abbaholan an
iyom'omodnan mangat hi nappuhi!
- 17 At hay mahapul ya donglom ta ibaag'uy aat di
tinnig'u ya nan inila'
- 18 an hiyanay intudun nan nun'ala'eng
ti nan intududa ya makulug an din in-
adaldah din o'ommodda
an mi'id ah inhautda.
- 19 An dida ya anggay di nidatan hinan luta,
ya mi'id ah bunag hi ni'hitun dida,
at mi'id di mangipabataan ay didah nan pan-
gunudandan Apo Dios.
- 20 Nan tagun nappuhiy pangatnan mangipaligli-
gat hi i'ibbanah tagu
ya nidugah di holholtaponah ligat hi eng-
ganay un mapogpog di nitaguana.
- 21 Ya waday donglonah atata'ot an hapit,
ya hogpon nan adi mangngol an
mumpangakaw di abungnah
unna nomnomon an mi'id di al'alih
nitaguana.
- 22 Ya adi goh umuy hinan munhehellong
ti tuma'ot ti ini ya waday mamatoy ay
hiya!

* 15:15 Bahaom nan footnote di Job 4:18.

- 23 Ya nan bannug ya hohoddonda ta ihday
lamohna,
at inilanan magadyuh hiyan umuy hinan
helong.
- 24 Ya nidugah di ta'otnah nan ma'at ay hiyah awni
an umat hi ta'otnah nan pangubatan di
alin hiya
- 25 ti hiyah ne ma'at hinan tagun manangatangga
ya ma'angohhoy ay Apo Dios.
- 26 Ituliddan mi'hanggan Hiya
an umatdah nan tindalun mi'gubat an
nahamad di hapiawna.
- 27 Nan nappuhiy pangatdan tatagu ya
mun'atabada ya adadangyanda,
- 28 mu diday bumabluy hinan nataynan ya
natawan an babluy hi awni.
- 29 At mun'a'ubah nan mun'apla'an an gina'uda ya
nan inadangyanda,
ya adi mahkay mihinap di inadangyan-
dah nan babluy.
- 30 Ya adi mabalin an lumayawda ta taynanday
atayanda,
ya umatdah nan napa" in ayiw an genhob
di apuy
ti hodohdaan Apo Dios dida ta ma'ubah.
- 31 Mahapul an adida edenol nan inadangyanda
an mi'id di hulbinah udum di algaw ti
mi'id di lagbuda
- 32 an umat hinan ayiw an mun'agah di bungana
ya un malum,
ya adi bumalluy tubuna.

- 33 Ya umatda goh hinan greyp an mun'agah di bungana ya un madatngan nan gutud di alumana,
ya umatda goh hinan olibon mun'agah di habhabungna.
- 34 Ya mi'id di holag nan tatagun mi'id di Diosda,
ya mun'oghob di abung nan tagun mangabulut hi lagbun mili"ud.
- 35 Dida hanay tatagun hay nappuhiy wah nomnomda
an gun mangat hi pumbaholan.
Ti hay nun'onan hi nomnomda ya nan gunda bumalbalayan.”

16

Hay Nambal Job ay Eliphaz

- ¹ Tembal Job an inalinay,
- ² “Ha" in ya gun'u dengngol hanan hapit,
ya mi'id ah maphod hi umal'alu' an umipa'amlong ay ha" in!
- ³ Uya'a ya adi ayu duminong an humapihapit!
Ngadan di problemayu?
- ⁴ Ya gulat ta da'yuy mihukat ay ha" in an maligligatan
at abalina' goh an hapiton ay da'yu nan umat hinan inaliyu,
ya abalina' goh an hapiton di do'ol hi aatyu ya gunna' munwigwigiy ay da'yu!
- ⁵ Mu ha" in ay ya adi umat hinay ato'
ti nan hapito' ya umal'alu' ay da'yu!

- 6 Mu gulat ta humapita' ya adi damdama ma'aan
di dogoh'u,
ya gulat goh ta unna' didindinong
ya hihidya damdama tun holholtapo' an
ligat'u.
- 7 O Apo Dios, anaad ta umat hituy inatmun ha"in
an ten nidugah an paligligatona'
ya inubahmun amin din pamilya'?
- 8 Ya ten paddungnay hinawida' ay He"a,
ya te an mamattig ti ten na'ung'unga' an
nun'iyamit di up'up'u,
at hiyay panginnilaan anuh unna' numbahol.
- 9 Ya nidugah ahan di bungot Apo Dios ay ha"in
an ay ihunay unna' pumbangwah ay
Hiya
ti nan babana ya ay nun'ipato' hi lamoh'u,
ya nan buhul'u ya atata'ot di matadah
unna' tigon.
- 10 Hinhannulona' ya inabohlana' hinan tatagu,
ya hin'umu'udduman inalulungana' ya
tinapa'day apeng'u.
- 11 Ya ene'koda' ay Apo Dios hinan adi mangngol
an tatagu,
ya indata' hinan tatagun mi'id di go-
hgohna.
- 12 Hidin hopapna ya mi'id di al'alin ha"in,
mu ginuluna ti enedon Apo Dios hi
bagang'u,
ya nun'ihuplita',
ya ha"in di pento'nah panaon.
- 13 At pinananay numpinangngel hi odol'u
an mi'id ahan di homo'na ti nun'ibu'lay
di putu'.

- 14 Ya unna ahan itugtugan mamaligat ay ha"i
ti un nonong ya hinugatana' an umat hi
aton nan tindaluh nan buhulna.
- 15 At nunlubunga' hi langgut,
ya numpu'upu'a' hinar hupu' ta ipat-
tig'uy punlungdayaa'.
- 16 Ya binumlah di mata' hi limmugwalugwaa',
at numpangalatunnu' tun mata',
at mattig an waday nappuhih na'at.
- 17 Ti ta"on un ha"i ya immannung an mi'id ah
bahol'u,
ya nahamad nan luwalu' ay Apo Dios.
- 18 He"a ni' an luta ya adim ni' ahan aluban tun
dala'
an hiyay mangipa'innila ay daten na'at ay
ha"i!
- 19 Ya ta"on ad ugwan ya wah did abuniyan di
mun'ihitigun ha"i
an Hiyay mangibaag hi aat'u.
- 20 Ya henen mun'alun di nahamad an ligwa'
ti donglonay luwalu' an ta"on hi unna'
kumila.
- 21 Ya maphod ni' hi un waday ohah tagun mangi-
hapit ay ha"i ay Apo Dios
an umat hi aton nan ohan taguh nan
nahamad an ligwana an hiyay mangi-
hapit.
- 22 Ti ten nahnot di tawon hi pi'tagua',
at dalano' nan dalan an miyuy hinar lu-
gal an adi mabalin hi unna' goh mum-
banggad."

17

- 1** Ya intuluy Job an himmapit an inalinay,
“Ha"in ya ma'allungdayaa' ti un nahnot di
nitagua',
ya nan lubu' ya nidadaan an mamannod
ay ha"in.
- 2** Ya ten lini'uba' hitun mamohol ay ha"in,
ya titiggo' didan pahapahalona'.
- 3** O Apo Dios, ibaliwa' ni' ahan ay He"a ta ibaag-
mun mi'id di bahol'u
ti mi'id di udum hi mangibaliw ay ha"in!
- 4** Nan nomnomda ya hinaniam,
at hiyanan adida ma'awatan,
at nan atondan ha"in ya adim ni' ahan iyabu-
lut an ma'at.
- 5** Gulat ta han tagun malagbuan ta pabaholonay
ligwana
ya nan moltan den tagu ya miyewel hi-
nan imbabaluyna.
- 6** Mu hi Apo Dios ya inyabulutnay pangul'ulgudan
nan tataguh apahiwa',
at nuntukpaanda tun angah'u.
- 7** Ya dumalat tun nidugah an punlungdayaa' ya
adi tummig tun mata',
ya tun odol'u ya un tungal ya anggay.
- 8** At nan mangalih un mi'id di inatdah nappuhi ya
manoh'ada,
ya nan mangalih mi'id baholda ya alyon-
day un mi'id di Dios'u.
- 9** Ya nan mangalih un nahamad di aatda

ya iyal'alladan mangiyamlah nan ana-
hamadda.

- 10 Mu gulat ta umalidan amin hinan way hina-
gang'u
at mi'id di ohan didah alyo' hi nala'eng.
- 11 Nagtud tun algaw'u,
ya agguy nipa'annung din ninomnom'uh
ato' hitun atagu',
at mi'id di namnama'.
- 12 Ya daten liligwa' ya ta"on hi un helong ya
inalidah un mapatal,
ya ta"on hi un hehellong ya inaliday
na'uy an pumatal!
Mu ha"in ya inila' an immannung an wag-
wadaa' hinan helong.
- 13 Hay hodhodo' hi namnamao' ya nan lubu' an
paddungnay babluy nan nun'atoy
ta hidiy ihina' an molo' hinan munhehel-
long.
- 14 Gulat ta alyo' di nan lubu' di hi ama'
ya gulat goh ta alyo' di nan begeh di hi
ina' unu a'agi'
- 15 at undan mah nin way nahamad hi hehemlo'?
Gulat ta wada at hay mangibaag nin?
- 16 Ya undan mitnud ay ha"in henen hehemlo'
hidin gutud di ataya'?
Adi, ti ma'ubah hi unna' matoy!"

18

Hay Miyadwah Himmapiatan Bildad

¹ Ya tembal Bildad an holag Shuah an inalinay,

- 2 “Anuud mah di pangidinngam an gun humapihapit?
Hay maphod ya idinongmu ta way atonmin mi'haphapit ay he"a!
- 3 Anaad ta un da'mi ibilang hi paddungnay animal?
Ay ihunay un ami munlayah hi pan-nigmu!
- 4 Ya unmu pa"ion di odolmun dumalat nan bungotmu.
Mu undan mabalin ta dumalat hene ya mahukatan tun luta ta mahlig nan duntug?
- 5 Makulug an ag'agan ma'ubah nan nappuhin tagun umat hinan hilaw an mun'adop
- 6 ta homelong nan abung ti adi mipabnang nan hilaw.
- 7 Din panalan hidin hopapna ya mabi'ah,
mu ad ugwan ya un miyoh'oha ti mitalupinay di hu'ina,
at nan nappuhin pangatnay manalibdud ay hiya.
- 8 Ya adina elan ya ene'wanah nan wadan di hulu,
at egpa'na ya nahuluy hu'ina,
- 9 at mahulu nan mu'udna,
ya impa'ud nan hulu hiya.
- 10 Ya waday nahophopan an bituh mangna ay hiyah nan dalan an pange'wana,
- 11 ya an amin nan pange'wana ya mimitnud nan nidugah an umipata'ot
ay hiyan paddungnay unda pudugon.
- 12 Hiya ya adangyan hidin hopapna,

- mu ad ugwan ya munhinaang.
 Ya nan nidadaan an mamannod ay hiya ya
 nan punligatan.
- 13 Atata'ot di dogohnan nalipuh di odolna,
 ya mun'abulu' an amin di up'upna,
 at hay atayanay hodhodona.
- 14 Hay atoy di mangilayaw ay hiyah nan abung-
 nan awadan an amin di gina'una,
 ya nungguyudna ta iyuynah nan alin di
 atata'ot.
- 15 Ya nan abungna ya ma'ubah ti gohbon nan
 mundalang an budbuda,
- 16 at hiya ya umat hinan ayiw an mete"ah
 lamutnan mamaganan ta engganah nan
 hapangna.
- 17 At ma'ubah di panginomnomandan hiyah tun
 luta,
 ya ta"on un nan ngadana ya mi'id hitun
 luta.
- 18 Ya mapakak hiyah nan wadan di mapatal
 ta miyuy hinan munhehellong ta
 ma'ubah hitun luta.
- 19 Ya mi'id ahan ah holagnah taynana,
 ya hidih nan punhituwanan babluy ya
 mi'id ah ohah mataguh nan pam-
 ilyana.
- 20 Ya an amin nan mangngol hinan nappuhin
 ma'at ay hiya
 an mete"ah buhu'an di algaw ta eng-
 ganah nan a'unugan di algaw ya um-
 ogyatda,
 ya wumogwogdah ta'otdah nan ma'at.

- 21 Hiyah ne ma'at hi moltan nan mangamangat hinan pumbaholan,
at umat hinay ma'at hinan man'ug an adi mange'gon ay Apo Dios.”

19

Hay Nambal Job ay Bildad

- 1 Ya tembal Job an inalinay,
- 2 “Anuud nin di pangidinnganyun mangipaligat ay ha"iin?
Ti ten unyu mamaon tun punholholtapa',
- 3 ya ten papulunad ugwan hi gunyu pamahapahan ay ha"iin!
Un ayu dan adi bumain enen gunyu aton?
- 4 Ta"on ahan un immannung an numbahola' mu mi'id di biyangyu ti ha"iin di okod,
- 5 ya ta"on hi unyu alyon hi un ayu nabagbagtu ya un ha"iin
ya imbilangyu tun punligligata' hi mangipa'innilan ha"iin ya numbahola'
- 6 mu undan mi'id inilayun hi Apo Dios di nangat hi umat hitu?
Hiya ya paddungnay hinulua' ta pampapnan ha"iin.
- 7 Ya nunlilia',
mu mi'id ah managgung an mangngol ay ha"iin,
ya numpabadanga',
mu mi'id di mamadang ay ha"iin an ta"on ah oha.

- 8 Hiya ya hinawananay dalano' ta mi'id di pange'wa',
ya impahelongnay dalano' ta adi mattig.
- 9 Ya inubahnan amin di inadangyan'u
ya din anabagtu' an pange'gonan nan tatagun ha"in.
- 10 Hiya ya pinaligata',
at nalipuh di odol'uh dogoh ta engganay unna' ubahon,
ya nan namnama' ya ay ayiw an nabu'nut, ya niwallang, at nalyaw.
- 11 Hiya ya nidugah di bungotnan ha"in,
ya imbilanga' hi nidugah an buhulna.
- 12 Ya hennagna nan tindaluna,
at nundadaanda ta gubatona' ya lini'ubday abung'u.
- 13 Ya hennagna nan a'agi' ta umadagwidan ha"in,
ya an amin din liligwa' hidin hopapna
ya indinongdan mi'ligwa mahkay ay ha"in.
- 14 Ya tinaynana' hinan tutulang'u,
ya umat goh hinan liligwa'.
- 15 Ya din minangili' ya naliwana',
ya din baal'u ya hay pannigdan ha"in ya unna' ay bunag.
- 16 Ya unat goh mun'ayaga' hidin baal'u
ya adia' udot haghaggungon mahkay ad ugwan,
ya adia' ahan igohgohan.
- 17 Ya ta'on hi ahawa' ya adi pa"edpol hinan hunghung di hodohda',

- ya an amin nan a'agi' ya din'uga' an
binataanana'.
- 18 Ya ta"on nan ung'ungungnga ya pahiwona'
ti wa ay ta tigonah' hi unna' meheggon ay
dida ya abatlanan'.
- 19 Ya an amin din nahamad an liligwa' ya din
pohpohdo' ya din'uga'.
- 20 Ya ten na"ung'unga' ahan,
at mattig tun tunggal'u,
ya un hi'hi'itangan at matoya'.
- 21 At da'yun liligwa' ya hom'ona' ni'
ti manu ay ya unna' indatan ay Apo Dios
hi ligat'u!
- 22 Ya anaad ta paligatona' ay da'yun umat hinan
aton Apo Dios?
Un ayu dan adi humigan gun mangipali-
gat ay ha"iin?
- 23 Maphod hi un waday mangitudo' hitun hapito'
ta iyammadah liblu,
- 24 unu ihelheldah nan batu ta way atonan minay-
nayun ta adi ma'aliwan!
- 25 Hay inila' ya matattagu nan Baliw'u,
at hitun apogpogana ya umalih tun lutan
mumpapto',
at Hiyay okod ay ha"iin.
- 26 Ya ta"on unna' matoy ta mapitay tun odol'u
mu tigo' damdamah Apo Dios.
- 27 Immannung an hamado' an tigon hi Apo Dios,
ya umamlonga' ahan an mannig ay Hiya.

- 28 Mu ad ugwan ya numanomnom ayun liligwa'
 hi ipabaholyun ha"in,
 ya ipaha'ityuy nomnom'u ti alyonyuy un
 hay bahol'uy dimmalat hitun ma'ma'at
 ay ha"in.
- 29 Mu nomnomonyun awni ta madatngan di al-
 gaw
 at mahumalya ayun ne han aat di pun-
 nomnomyu
 ta way panginnilaanyun waday
 munhumalyah tagu!"

20

Hay Miyadwah Hinapit Zophar

- 1 Hi Zophar an nalpud Naamah ya tembalnan
 inalinay,
- 2 "Ten un maguguluy punnomnoma',
 ya ten adia' pa"edpol hi aat nan
 nanapitmu,
 at mahapul an tabolo' he"a!
- 3 Nan hinapitmu ya umipapahal ay ha"in,
 mu inila' di pambal'u.
- 4 Undan agguymu inilan hidin penghana ya hay
 taguy nahhun hi nihinah tun luta
- 5 ya adi madnoy di pangabakan hinan nappuhiy
 pangatna?
 Ya un na'amtang di umamlongan nan
 mi'id di dayawonda.
- 6 Ya ta"on un umatam ad abuniyan di
 pumpahiyaana
 ya mitu'dud hinan bunut di uluna

- 7 mu ma'ubah hiyah enggana damdaman umat
hinan analugitna an umuyna ipo"oy.
At din nangin'innilan hiya ya alyonday,
Hay immayana nin?
- 8 At ma'ubah an umat hinan enap hi mahdom an
ma'utaw,
at mi'id an adi mahkay tigon hi enggana.
- 9 At din liligwana ya nan pamilyana ya adida ahan
ipidwan tigon hiya,
ya ta"on un din lugal an nunhituwana ya
mi'id goh mattig ay hiyah di.
- 10 At nan imbabaluyana ya mahapul an diday
mangibanggad hinan way innalnah nan
nun'awotwot,
ya ta"on hi un hiya ya mahapul goh an
bayadanan dida.
- 11 Hidin a'ungana ya mabi'ah di odolna,
mu hi awniat mumbalin hi hupu'.
- 12 Nan nun'appuhi ya paddungnay munlameeh di
panaphapitna
ti ipo"oy nah nan inogban nan dilana.
- 13 Ya adina abalanan an ibula an unnaat goh
iya'amel ti pohdonay tamtamna.
- 14 Mu nan inana ya pumait hi putuna
an ay bininun di ulog hi odolna.
- 15 Ya nan inadangyanan nalpuh akaw ya ad ug-
wan ya paddungnay utaona
ti ta"on hi un wah putuna mu ipa'utan
Apo Dios damdama.
- 16 Umat hi habidung di nun'u'muna
an ay habidung di ulog an pumatoy.

- 17 At nan adi mahkay tumagu ya adina
pun'am'amlongan nan do'ol an idat Apo
Dios
an umat hi lanan di olibo, ya gatas, ya
danum di alig.
- 18 At nan intamuana ya mi'id di gunuhana
ti nan nunla'ula'uana ya adina hiya
ipa'amlong.
- 19 Ti manu ay ya unna hiniwihiwitan ya linay-
alayahan nan nun'awotwot,
ya penlohna nan abung an inyamman di
udumna.
- 20 Ya ta"on un hiya ya pimmunghapunghan mu
adi damdama mahengla,
at hiyanan an amin din innalnan po-
hdona ya mi'id ahan inangangda.
- 21 Ya mi'id ahan ah na'angang ti innaldan amin,
at napogpog di inadangyana.
- 22 Ti hidin immadangyanana ya nawaday ligatna,
at napa"in amin,
at nun'a'ubah din inadangyana.
- 23 Ya hidin inanan amin din pohdona ta na"abhug
ya un moltaon Apo Dios hiyah nan
nidugah an bungotna.
- 24 Ya ta"on un melwang nan hanggap ay hiya
mu nan gambang an panay me'nan hiya.
- 25 At munhawang nan panah odolna,
ya nan tulid di panan umela'elat ya nun-
hawang hi akbuna,
at nidugah di ta'otna!
- 26 Ya din mun'aphod an gina'una ya ubahon nan
helong,

- ya nan nidugah an gimmagaban apuy di
 manghob ay hiya,
 at mumpe'yeghob an amin din gina'unan
 na'angang hinan abungna
- 27 ta nan wad abuniyan ya wah tun lutay mangi-
 panuh an henen tagu ya numbahol.
- 28 Ya an amin nan wah abungnan inadangyana
 ya mun'apa"i eden algaw an bumungtan
 Apo Dios an ay mabi'ah an datong.
- 29 At hiyah ne ma'at hinan numbahol
 ti hiyah ne indadaan Apo Dios hi lag-
 buda.”

21

Hay Nambal Job ay Zophar

- 1 Ya tembal Job an inalinay,
- 2 “Gulat ta pohdom an umal'alu' at mahapul don-
 glom tun hapito'.
- 3 Anuham ni' ta humapita' ta engganah un'u lopa-
 hon
 ya unmu goh ete"an mamahipahiw ay
 ha"in!
- 4 Undan nan tataguy punlilia' an un hi Apo Dios?
 Ti manu ay ya un waday dimmalat an
 adi' abalanan an ma'anuhan.
- 5 Un adya tigonyuy aat'u at manoh'a ayu,
 ya umogyat ayu,
 at upuonyuy timidyu.
- 6 Ya wa ay ta nomnomo' di aat nan na'at ay ha"in
 ya nidugah di ta'ot'un wumogwoga'.

- 7 Mu anaad ta nan tatagun nun'appuhiy
ato'atonda ya mi'taguda ta engganay unda
mun'ala'ay,
ya gun ma'udman di inadangyanda?
- 8 Ya tigonda nan imbabaluydan mun'ahlag,
ya tigonda goh nan a'ap'apudan
mumpanga'ilog.
- 9 Ya mi'id di al'alih nan numpunhituwanda,
ya mi'id di tuma'tanda ti adi idat Apo Dios
di ligatda.
- 10 Nan manilhig an bakada ya maphod di pangun-
dulda,
ya nan obay an bakada ya mi'id al'alih
nan a'lumanda.
- 11 Ya tuminnagtag an umanay'ayam nan imba-
baluyda
an umat hinan uyaw an kalnilu.
- 12 Ya gunda mungkantan iyunnuddah nan tukal
di tambourine ya alpa,
ya umamlongdah nan ipagangohdan
tungngali.
- 13 Ya maphod di nitaguanda ti adangyandah tun
ataguda,
ya umat goh hinan atayandan mi'id lig-
atda ya natoyda.
- 14 Ti alyondan Apo Dios di,
Adi da'mi halimunan ta okod ami!
Da'mi ya adimi pohdon an innilaon nan po-
hdom hi ma'at hinan nitaguanmi!
- 15 Undan hay aat nen Dios ta mahapul an ita-
muanmi Hiya?
Undan way lagbumih un ami
munluwalun Hiya?

- 16 Inaliday un nan immadangyananda ya hay
nalpuh nan intamuanda,
mu henen aat di punnomnomanda ya
hay inila' ya nahihinnu ahan.
- 17 Anaad mah ta adi moltaon Apo Dios dida?
Ya uya'a mah ta agguyda nunligat?
Ya gulat goh ta ipa'alin Apo Dios di ligat
an dumalat nan bungotna ya adina ilagat
dida.
- 18 Ya anaad mah ta adina moltaon dida
an umat hi aton nan mabi'ah an tuyup
hinan dagamin pun'iyaddibna?
Adina!
- 19 Ya inalim un moltaon Apo Dios nan
ung'ungungngan dumalat nan
numbaholan amana,
mu anaad ta bo'on at goh nan numbahol
di moltaona ta way atonan manginni-
lah aat di numbaholana?
- 20 Maphod hi un holtapon nan gun mumbahol di
moltada
ta male'naday aat di bungot Apo Dios an
nidugah di abalinana!
- 21 Ti gulat ta malpah an matoyda
at undan mabalin an nomnomonay un
way ma'at hinan imbabaluyna?
- 22 Undan way abalinan di tagun mangitudun Apo
Dios?
Mi'id!
Ti hi Apo Dios di munhumalyah nan tatagun
ta"on hi un nan na'abbagbagtuy haadna.

- 23 Nan udumnan tatagu ya mi'id di al'alih ma'at ay
didah engganah atayanda,
- 24 ya mun'am'amlongda ti wadan amin di maha-
puldah nitaguanda,
at umamlo'amlongdah engganay
atayanda.
- 25 Ya nan udumnan tatagu ya nun'awotwotda
an unda ago'agogohgoh ta engganay
unda matoy.
- 26 Mu waday apogpogan tu'un amin ti mun'atoy
tu'u ya nun'ilubu' tu'u,
ya numpapaddung an pun'a'an ditu'un
amin hi begeh.
- 27 Inila' di nappuhin wah nan nomnommu an
pamihulmun ha'in
- 28 ti hay ibagam ya alyom di,
Undan mamolta nan adangyan an tagun
hay nappuhiy ato'atona?
- 29 Mu gulat ta baganyu nan numbaat
at ibaagday makulug hi aatna
- 30 an nan tatagun nappuhiy gunda aton di malib-
lih nan gutud di bumungtan
Apo Dios hi pummoltaanan amin hi
tatagu.
- 31 Ya mi'id di mamahiw hinan numbaholanda,
ya mi'id di mummoltan dida.
- 32 Ya wa ay ta iyuyda ilubu' hinan ilubu'ana an
ma'a'adugan
- 33 ya nidugah an do'ol di mitnud an umuy
munlabun,
ya do'ol di mange'gon hinan natoy an
ul'ulodyondan ipali'uh hinan luta,

ya inul'ullayda goh an gabunan.

- ³⁴ At hay atom an mangal'alu' ay ha"in hinan mi'id
hulbinan panapitmu?
An amin din nambalmun ha"in ya mi'id
ah maphod ti un layah an amin!"

22

Hay Pitlun di Himmapihan Eliphaz ay Job

- ¹ Tembal Eliphaz an iTemán an inalínay,
- ² “Undan nan tagu ya waday punhulbíanan Apo
Dios?
Ta'on nan nala'eng an tagu ya un hay
odolnay punhulbiana ya anggay!”
- ³ Ya undan mipa'anlah Apo Dios hinan pangatam
hi nahamad?
Undan way pulimyunah un'a adi mum-
bahol?
- ⁴ Undan nan anahamadmuy
dumalat hi panugunanan he"a ya panu-
malyaanán he"a?
- ⁵ Bo'on ahan, ti nan nappuhin ato'atom,
at nan numbaholam an adi mapogpog di
dumalat!
- ⁶ Ti impa'utangam nan i'ibbam hi pihhu,
mu mahapul an waday pamatangda.
Ya adida ay pa'abbayad hidin pihhun inu-
tangda
ya adim ibangngad din namatangda,
at nangiwiwadyada an mi'id di ilubungda.
- ⁷ He"a ya agguymu indat di inumon din na'uwaw,

- ya agguymu pinangan din
nun'ahinaan.
- 8 Ta'on hi un'a nidugah an adangyan,
ya me'gonan'a,
ya ongol di abalinam,
- 9 mu agguymu binadangan din nun'abalun
u'umutun,
ya penlohmuy gina'un din nguhu,
ya pinaligatmu dida.
- 10 At hiyay dimmalat hi nawadaan nan paddung-
nay bitun nale'woh ay he"a,
at hiyaat un himbumaggay timma'tam
- 11 an paddungnay un'a wadah nan helong,
ya ay'a nahe'nob hinan lobong.
- 12 Undan bo'on ad abuniyan an na'abbagbagtuy
wadan Apo Dios?
Ya unna dan adi uh'uhdungan nan bit-
tuan?
- 13 Mu hay pambalmu ya alyom di,
Hay aton Apo Dios an mannig hinan
ato'ato'?
- Hay atonan munhumalyah un nahahanian
hinan ma'ugtul an bunut?
- 14 Hay punnomnommu ya un adi tigon Apo Dios
ti nali'dupan hinan ma'ugtul an bunut
ti Hiya ya wah dih nan ata'nang ad abuniyan
an hidi ya anggay di dumanaldallanana.
- 15 Unmu dan inaynayun an mangat hinan
nun'appuhi
an umat hidin ina'inat din tataguh peng-
hanan nun'abaholan?
- 16 Ti agguy nadatngan di gutud di atayanda,

- mu ay nun'yanud din datong ay dida,
 at nun'a'ubahdan amin.
- 17 Ya inalidan Apo Dios di,
 Taynan da'mi ta okod ami!
 Hay ngadan di aton nan Nidugah di Abalinan
 nanan ditu'u?
 Hiyah ne inalida
- 18 an ta'on un hi Apo Dios di numpangidat hinan
 do'ol an mahapulda!
 Mu tagwan an mi'id di inila' hi umatan di
 punnomnoman nan nun'abaholan.
- 19 Mu nan nahamad an mi'id di baholda ya umam-
 longdah
 unda tigon di amoltaan nan
 nun'abaholan hi a'ubahanda.
- 20 Ya alyonday,
 Immannung an nan buhul tu'u ya
 nun'a'ubahda,
 ya din na'angang an agguy napa'in gina'uda
 ya noghob an amin!
- 21 At he"a, Job, ya mahapul an mi'pohhodan'a ay
 Apo Dios,
 ya indinongmun mi'bohhol ay Hiya.
 At gulat ta atom at wagahan da'a,
 ya waday pumhodam hi udum di algaw.
- 22 At abulutom nan ituguna ya an amin nan
 hapitona,
 ya italeponmuh nomnommu ta adim ali-
 wan.
- 23 Ya gulat ta bangngadom hi Apo Dios ta du'gom
 nan nun'appuhin pumbaholan
 at halimunan da'an Hiya,
 ya an amin di ma'at ay he"a ya pumhod.

- 24 At mahapul an bo'on hay pihhuy pa'anhanom
 hi am'amon,
 ya nun'iwidwidmu nan balitu'mun
 nalpud Ophir
- 25 ta nan Nidugah di Abalinanay ibilangmuh in-
 adangyanmu,
 ya Hiyay na'ahhamad hi silvermu.
- 26 At ipa'amlong da'ah nan Nidugah di Abalinana,
 ya mabalin mahkay an tangadom hi Apo
 Dios.
- 27 At wa ay ta munluwalu'an Hiya ya donglonay
 ibagam,
 ya inatna,
 at mahapul an ipa'annungmu din inhapatam
 ay Hiya.
- 28 At an amin nan nomnomom hi atom ya
 madadawoh an ma'at,
 ya an amin di umayam ya mahalimu-
 nan'a
 an paddungnay waday dilag an mangipang-
 pangulun he"a.
- 29 Ya gulat ta waday tagun mi'id ah namnamana
 ta wa ay ta mumpabadang ay Apo Dios
 at immannung an mabadangan.
- 30 Ya ta"on nan nabaholan an tagu ya baliwana
 ti dumalat nan nahamad an aatmu."

23

Hay Nambal Job ay Eliphaz

¹ Ya tembal Job an inalinay,

² "Ta"on un ad ugwan ya nidugdugah di punlilia',

ya gun ma'udman di ligat'u an ta'on hi un
nidugah di dogoh tun holtapo'.

³ Ya gulat nin hi un'u inilay wadan Apo Dios
at umuya' hinan wadan di inumbunana
ta mi'hapita' ay Hiya

⁴ ta ipa'innila' nan aat di punligligata',
ya ta pun'ibaga' ay Hiyay aat di umatan
di ato' hi nitagua',

⁵ ya ta donglo' di pambalna,
ya hinamad'un innilaon nan alyonan
ha'in.

⁶ Undan adina ahan donglon di alyo' ay Hiya
an dumalat nan nidugah an abalinana?
Adi ahan umat hina ti Hiya ya donglonay
hapito'!

⁷ Ha'in ya mi'id ah inat'uh nappuhi,
at mabalin an mi'hapita' ay Hiya,
at ibaagnan ha'in an alyonay liblia' an mi'id
ah bahol'u.

⁸ Mu agguy'u inilay awadan Apo Dios!
Ta'on hi ngadan di umuy'u panganapan
ay Hiya ya mi'id di ah'upa'.

⁹ Ti manu ay ya inila' an wadah Apo Dios,
mu unna' adi pa'ah'up ay Hiya ti mi'id
hidi.

¹⁰ Mu hi Apo Dios ya inilanan amin di aat'u,
at inilanay umaya' ya nan ato'.
Ya wa ay ta padahona' an hamadon at umata'
hinan nahamad an balitu' an natanag hi
apuy,
at Hiya ya ibaagnan mi'id ah bahol'u.

- 11 Nan intugun Apo Dios di gun'u aton an miyun-
 nud hinan pohdona,
 ya Hiyay inunud'uh enggana
 ti agguy'u ahan din'ug.
- 12 Ya agguy'u goh binataan nan immandalna
 ti nan hinapitna ya intalepon'uh
 nomnom'un paddungnay nahamad
 an banoh'u.
- 13 Mu hi Apo Dios ya adi malumluman di aatna,
 ya mi'id ah ohah way abalinanan mangi-
 pawah nan pohdonah ma'at.
- 14 At ipa'annungna nan ninomnomnan ma'at ay
 ha"in,
 ya do'ol di planunan nitalepon.
- 15 At hiyaat unna' wumogwog hi ta'ot'uh nan
 wadan di hinagangna,
 ya wa ay ta nomnomo' an amin hanan
 aatna ya Hiyay ita'ot'u.
- 16 Hi Apo Dios di nangipa'unay hi nomnom'u,
 ya nan nidugah an abalinanay nangi-
 pata'ot ay ha"in.
- 17 Hay tuma'ta' ya hi Apo Dios ya bo'on nan helong
 an ta"on hi un pa'ahhelong an mi'id ahan
 ah mattig."

24

¹ Ya intuluy Job an himmapit an inalinay,

“Anaad nin ta agguy intulag Apo Dios di
 algaw hi gutud di ahumalyaan?

Ya anaad ta un hohoddon nan tatagun
 nanginnilan Hiyay algaw hi a'atana,

- at anuud mah nin?
- ² Ti nan tatagun nun'abaholan ya akawonday luta
an pun'ipahligda nan mahon an
niyammah nan igad ta dumamunay
lutada,
ya akawonday animal di ibbada ta iddumdah
animalda.
- ³ Ya polhonda nan dongkin di nguhu,
ya nun'alada nan bakan nan umu'utun
an binabai ta patang nan inutangda.
- ⁴ Ya ibilangda nan nun'awotwot hi mi'id di hul-
bina,
ya pun'ipata'otda nan agogohgoh an
tatagu,
at mapilitandan umuy mipo"oy.
- ⁵ At nan nun'awotwot ya mibilangdah umat hinan
agguy na'amun animal
an hidih nan mapulun di panganapanah
onona,
ya hidi goh di panganapanah ma'an hi
pananudnah nan imbabaluyana.
- ⁶ Ya mapilitandan umuy me'eb'ebto' hinan payaw
di udum
ta umuyda alan nan iniwangan
nan numboto' hinan payaw di
nun'abaholan ta way ononda.
- ⁷ Ya molo'dah nan amahdomahdom an mi'id ah
lubungda,
ya mi'id goh di ulohdah mangipadolnat
ay didah nan tungnin.
- ⁸ Ya wa ay ta madloh di udan ya ma'potda,
at mumpapanguyda nan liyang
hinan duntug ta hiyay ihi'ugandah
pun'abunganda.

- 9 Ya nan nun'abaholan ya alanda nan nguhun ungungan natoy hi amada ta pumbalinondah himbutda,
ya nan imbabaluy nan nun'awotwot ya alanda ta bayad di inutangda.
- 10 Nan nun'awotwot ya mapilitandan muntamuh payaw an mi'id ah lubungda ti mid atog di pangngalanda,
ya ta'on goh atog unda munhinaang ya gunda muntamu ti mi'id di pangngalanda ononda.
- 11 Manu ti mumpogpogohdah nan olibon miyammah lana,
mu adida tamtaman,
ya mangammadah bayah an greyp,
mu ma'uwawda.
- 12 Ya hidih nan babluy ya madngol di kilan nan mun'agadyuh an mun'atoy
ya nan kilan nan nun'ahugatan an mumpabadang,
mu adi damdama donglon Apo Dios di luwaluda.
- 13 Ya nan nun'abaholan an tatagu ya ngohoyondah Apo Dios,
ya adida ahan abuluton di itudtudunan mangipapatal hi nomnom,
ya adida aton nan pohdona.
- 14 Ya nan pumapatoy ya bumuhu' ta pumpatoyna nan nun'awotwot ya un mahkay tumalanu,
ya hinan lumabi ya umuy mangakaw.
- 15 Ya nan gun umilugtap ya hohoddonay ahdomanana ti alyonay,

Olom man ya mi'id ah mannig ay ha'in!
Ya hophopanay angahna ta mi'id ah mangim-
matun ay hiya.

- 16 Ya wa ay ta mahdom ya punhogopday a'abung
ta mangakawda,
mu wa ay ta nawa'ah ya immuyda
nipo"oy an molo' ti adida pohdon di
patal.
- 17 Hay pa'appohpohdonda ya nan munhehellong
an bo'on hay mapatal
ti impa'enghada nan nun'appuhin
ma'ma'at hinan munhehellong.
- 18 Mu mun'a'ubahdah tun lutan umatdah nan
upag hinan danum,
ya nan lutada ya ma'idutan,
at hiyanan mi'id ah umuy an muntamuh nan
galdenda.
- 19 Ya nan atoy di nangpuh hinan nun'abaholan
an umat hinan lumahun potang hinan
tiyalgaw
an punnaudonan anangon nan immodhol an
dalallu.
- 20 Ta"on un hi inada ya inaliwanda,
at amnawan nan begeh an mumpangan
hi lamohda.
Umatdah nan nalngoh an ayiw an
nun'a'ipung!
- 21 Ya manu ay umat hinay ma'at ay dida ti
na'appuhiy gunda inat hinan binabain
bahig
ti aggyuda ahan hemmo' nan maligligat
an umu'utun.

- 22 Mu nan nidugah di abalinan Apo Dios ya ubahona nan mun'abi'ahan ta'on hi un nundongol di anahamadda ti mun'atoydan amin nan gun mangat hi napuhin adida ahan mi'tagu.
- 23 Olom ya iyabulut Apo Dios an mi'tagudah mi'id al'ali, mu titiggonay ato'atonda.
- 24 Nan nappuhiy pangatda ya manu ti ag'agadan umadangyan, mu un na'amtang di a'e'gonanda, ya napogpog an umat hinan na'at an amin hinan tatagu ti umatdah nan paguy an nakumpay ya nalyaw.
- 25 Undan way mangihaut an mangalih un nibahhaw?
Ya undan goh way nanamad hi un agguy immannung nan hinapit'u?"

25

Hay Miyatluh Hinapit Bildad

- 1 Ya himmapit hi Bildad an holag Shuah an inalinay,
- 2 “Hi Apo Dios ya na'ahhamad an nidugah di abalinana, at Hiyay ita'ot ti Hiyay nangdon hi an amin hinan wad abuniyan.
- 3 Undan waday way abalinanan mangyap hinan wad abuniyan an tindaluna?

- Ya undan way lugal hi adi benangan nan patalna?
- ⁴ Wada dan di ohah na'ahhamad di ugalinah nan hinagang Apo Dios?
Undan way mitungaw an tagun na'ahhamad di atona?
- ⁵ Ya hay pannignah nan bulan ya adi umday benangna,
ya umat goh hinan bittuan an adida mi-bilang hi na'ahhamad hi pannigna,
- ⁶ at inyal'allanah nan tagun un umat hi begeh unu aggit'it di pannignan dida!"

26

Nan Himmapihan Job hi Nambalnan Bildad

- ¹ Ya tembal goh Job an inalinay,
- ² "Hay inatmu udot ta binadagam nan mi'id di abalinana?
Ya hay inatmu goh udot an nangibaliw hinan tagun mi'id di bi'ahna?
- ³ Ya hay umatan nan tugun an nanugunmuh nan tagun mi'id ahan di la'engna?
Ya hay umatan nan nidugah an la'eng an impattigmu?
- ⁴ Hay nangadalam hinan nahamad an nanapitmu?
Ya hay ngadan nan lennawan nangipa'innilan he"a?
- ⁵ Wumogwog nan lennawan di nun'atoy an wad dolom hinan ampan di danum,

- 6 ya nan lugal ad dolom an wadan di nun'atoy ya
titiggon Apo Dios
ti nan a'ubahan ya agguy nahanian ay
Hiya.
- 7 Hi Apo Dios ya enabellognad daya an mi'id di
namdon,
ya tun luta ya ay nitayun,
mu mi'id ah nitayunana.
- 8 Ya imbi'lugnah nan bunut di danum,
mu adi magah nan bunut an ta"on hi un
madamot nan danum.
- 9 Ya abalinanan manophop hinan timmaban bu-
lan
ti hu'munanah nan bunut.
- 10 Ya nan pogpog di baybay an nan paddungnay
nundittuman ad daya ya nan danum hi un
amangon
di inyamman Apo Dios hi igad hi num-
battanan di patal hi helong.
- 11 Ya nan aduntuduntug an ay tu'ud an namdon
ad abuniyan
ya womogwogdah unna mandalon an
umat hi atata'ot an tagu.
- 12 Ya dumalat di abalinana ya impadinongna nan
dalluyun hinan baybay,
ya dumalat di la'engna ya inabakna nan
atata'ot an animal hinan baybay.
- 13 Ya un anggay di hodohdana ya pimatal ad
daya,
ya nan ngamaynay namatoynah nan na-
baluhubuh an ulog.
- 14 Hiyatuy umipanoh'an ditu'u,

mu un pa"itang di attigan nan ongol an
 abalinana.
 Mi'id ahan ah nanginnilah aat di anidugah di
 abalinana!"

27

- ¹ Ya innaynayun Job an himmapit an inalinay,
² "Immannung an ihapata' ay Apo Dios an adi
 matmattoy
 an Hiyay nangaan hinan biyang'uh
 amaphoda',
 ya Hiya an nidugah di abalinanay nangidat
 hitun nidugah an holholtapo' eten nitagua'.
³ Mu heten atagu' hi engganah unna' matoy
⁴ ya adi' ahan hapiton di nappuhi,
 unu adi' hapiton di layah.
⁵ Ya ta'on hi un ngadan di atonyu ya adi'
 damdama alyon hi un ayu makulug,
 mu heten atagu' ya ibilang'u damdaman
 mi'id di bahol'uh engganay un mapog-
 pog tun nitagua'.
⁶ Ya halimuna' nan amakulug'u,
 ya abigabigat ya mipanomnom ay ha"in
 an mi'id ah bahol'uh engganay un mapogpog
 tun nitagua'.
⁷ Hay maphod ni' ya mun'amoltada nan mi'buhul
 ya nan mamahapahal ay ha"in
 an umat hi amoltaan nan gun mumbahol
 an mangamangat hi nappuhi.
⁸ Hay namnamaon nin nan adi mangulug ay Apo
 Dios

hinan gutud di pamogpoganh
nitaguanda?

- 9 Undan donglon udot Apo Dios nan kilada
an mumpabadang hi un madatngan di
aguguluwanda?
- 10 Undan mabalin hi unda mi'yam'amlong ay Apo
Dios an nidugah di abalinana?
Ya undan mabalin hi unda
mumpabadang ay Hiyah nan malgom
an gutud?
- 11 At ihamadyun donglon ta itudu' di aat nan
nidugah an abalinan Apo Dios,
ya ibaag'u nan ina'inat Apo Dios an adi'
ihaut.
- 12 Mu hatun na'at ya hinamadyun tinnig an amin,
mu nen ta'on ya gunyu hapiton nan mi'id
hulbina.
- 13 Hiyah te indadaan Apo Dios hi moltan nan gun
mangat hi nappuhi
ta lagbun nan umipaligligat an idat nan
nidugah di abalinana.
- 14 Ta'on un dumo'ol di holagda ya mun'atoyda
damdamah
nan gubat unu hinan batel.
- 15 Ya nan ma'angang an adi matoy ya mun'atoyda
damdaman dumalat nan naligat an dogoh,
at mun'ilubu'da,
ya mi'id di ngumulngul ay dida an ta'on hi un
nan a'ahawada.
- 16 Ya nan nun'abaholan an gun mangat hi nap-
puhi ya manu ti adadangyanda

- an do'ol ahan di pihhuda ya lubungdan
nitalepon,
- 17 mu la'tot ya nan nahamad di ugaliday
mangilubung hinah nan lubungda,
ya diday mangngal an mangogodwah
nan pihhuda.
- 18 Ya nan abung an nunhituwan nan
nun'abaholan
ya adi madnoy an umat hinan abung di
bibbiang
unu umat hinan allung an ihi'ugan nan
muntamuh payaw.
- 19 Ya henen gutud di nolo'anda ya adangyanda,
mu awni ta bumangonda at tigonda an
nun'a'ubah din inadangyanda.
- 20 Mawaday atata'ot hi holholtaponda
an umat hi alian di puo',
ya albongan di luta,
at mun'a'anuddah nan mahdom.
- 21 At nan puo' an malpuh buhu'an di algaw ya
pun'iyaddibna dida,
at mun'a'ubahdan mun'itapal hi adagwi.
- 22 Ya ta"on hi unda ilulud an mamaliw hi odolda
mu mi'id damdamay homo' nan mabi'ah
an puo' ay dida.
- 23 At nan puo' ya mabi'ah an gun mun'apalin
mipyud ay dida
ta ipata'otna didah nan gunda
lumayawan,
ya nun'itayapna dida,
at mun'a'ubahda.”

28

- ¹ Ya intuluy Job an himmapit an inalinay,

- “Waday lugal an awadan di silver hi maminas,
ya wada goh di lugal hi puntanagan hi balitu'.
- ² Nan gumo' ya ma'ah'upan hi un mabo"an,
ya nan gambang an malpuh nan mage-leng an batu ya matanag.
- ³ Ya inilan nan tatagun mangiyammah nan dilag ta iyuydah pa'ahhelong
hi bunol di luta ta bo"anda nan nun'abalul an batu.
- ⁴ Ya munluhu'dah nan maluhung an minas hi bunol tun lutah nan adagwin mi'id ah taguh nunhitu,
ya un hay talin di gun pange'eddonan nan umuy mumminas hi bunolna an ta"on hi un gun mumbinangngad nan talin an bumawobawoy.
- ⁵ Nan ma'an ya malmuh tun tu'yap di luta,
mu nan bunol di luta ya mun'abungbung ta mun'agimu' nan batu.
- ⁶ Ya hanan batun mun'agimu' ya waday nanginan batun sapphires,*
ya waday balitu' an nilamut.
- ⁷ Mi'id ah mangah'up enen dalan hi bunol nen minas,
ya ta"on un nan hamutin nawi an nala'eng an mun'anap ya mi'id di olog-nan mannig.
- ⁸ Ya henen minas ya maluhung ahan,
at an amin nan animal hi inalahan ya aggyuda pinadah an gemp'a',

* **28:6** Hay kololna ya blue.

- ya ta'on un nan mumpahiyan layon ya ag-
guyna gemp'a'.
- 9 Nan tatagu ya iniladan mumpamhal hinan
batun wadan di balitu',
ya abalinandan pumbo"an nan adun-
tuduntug ta engganay un mabunhian
di puuna.
- 10 Ya abalinandan minason ta engganay unda
ah'upan nan nun'anginan batu,
- 11 ya gunda tuntunon nan nipalpuwan di wang-
wang
ta way atondan mangngal hinan
nun'anginan gamong ta ibuhu'da.
- 12 At hay alpuwan mah nan anomnoman,
ya hay wadan di panganapan hi la'eng?
- 13 Mi'id ahan ah ohah nanginnilah wadana
ti adi ma'ah'upan hinan wadan di
matagu.
- 14 Ya adi ahan ma'ah'upan an ta'on hi un hinan
bunol di baybay,
- 15 ya adi mapla'an hinan na'ahhamad an balitu'
unu do'ol an pihhu
- 16 ti nidugdugah nan balul di la'eng ya un nan
ma"aphod an balitu' an nalpud Ophir
unu nan nun'angina ahan an batun
ma'alih onyx† unu sapphire.‡
- 17 Nan la'eng ya nidugah ahan di balulna ya un
nan balitu',
ya adi ahan umday bayad nan balul di
nun'anginan gina'u

† 28:16 Hay kololna ya mangmangitit ahan. ‡ 28:16 Bahaom
nan footnote di Job 28:6.

- unu nan nahibug an namahmah an balitu'.
 18 Ya nidugdugah an na'angnginay la'eng ya un
 nan mun'apla'an an nun'abalul hitun luta
 an umat hinan na'angnginan batun
 ma'alih jasper,§ unu ruby,* unu coral.†
 19 Nan topaz‡ an nalpud Ethiopia an na'angngina
 ya adi umdah bayad di la'eng,
 ya ta"on un nan namahmah an balitu' ya
 adi umdah bayad di la'eng.
 20 At hay alpuwan mah di anomnoman,
 ya hay pangah'upan mah goh hi la'eng?
 21 Adi pa'attig an amin nan mataguh la'eng,
 ya ta"on un nan hamutin tumayap ad
 dayan mabi'ah di matada ya adida
 pa"ah'up.
 22 Ya alyon nan Na'ubah an Natoy di,
 Waday dengngolmi,
 mu un ulgud ya anggay!
 23 Hi Apo Dios ya anggay di nanginnilah wadan di
 pangah'upan hi la'eng
 ya hay aton an manginnila
 24 ti Hiya ya amangona nan popog di pingit tun
 luta,
 ya tigonan amin nan wah tun lutan am-
 pan ad abuniyan.
 25 Ti unat goh indat Apo Dios di bi'ah nan puo'

§ 28:18 Hay kololna ya mumbolah unu brown. * 28:18 Hay kololna ya mumbolah. † 28:18 Hay kololna ya mumbolah unu muntitiba an waday niddum hi pink. ‡ 28:19 Hay kololna ya muntitiba, unu brown, unu mumbolah an waday niddum hi pink.

- ya tempongnay mun'olog hi udan an magah,
 26 ya hidin nangiyuldinanah gutud di udan,
 ya indadaanay pange'wan di ilat,
 27 ya unat goh lempahnan amin hana ya ninomnomnay aat di la'eng,
 ya hinamadnay aat di balulna,
 at impa'innilanay aatna.
 28 At inalinah nan tataguy,
 Hay aat di nala'eng ya e'gonanah Apo Dios,
 ya nan nanomnoman ya du'gonay nappuhi.”

29

- 1 Ya innaynayun Job an himmapit an inalinay,
 2 “Un ni' ahan tun atagu' ad ugwan
 ya umat hidin hopapna an hi Apo Dios di nanalimun ay ha"iin!
 3 Ti binadangana' ay Hiyah din hopapna,
 ya impapatalnay helong hinan pange'wa'!
 4 Ya mibangngad ni' goh din a'unga' an amaphod di nitagua',
 ya pa'ahhalimunana' ni' ay Hiyah nidugah di abalinana ti nahamad di nunligwaanmi!
 5 Hidin ninidduman Apo Dios ay ha"iin ya wadada goh din imbaluy'un neheheggon ay ha"iin,
 6 ya do'ol di gatas an malpuh nan baka' ya nan gandeng'u,

ya do'ol goh di lanan ma'ala' hinan in-
tanom'un olibon mumpunlutbu
an ta'on hi un hinan mabinatuy nitam-
manda.

7 Ya wa ay ta na'amung din nun'anomnoman an
mumpangipangpangulu
ya immuya' an mi'yamung ay dida.

8 Ya wa ay goh ta tigona' hidin ungunga ya
mun'ahligda ta wayaana',
ya ta'on un din nun'anomnoman ya
mumpangata'dogda ta ipattigday
pange'gonandan ha"in.

9 Ya wa ay goh ta tigona' hidin mumpangipang-
panguluh nan tatagu ya timma'dogda,
ya dimminongdan mi'id ah humaphapit.

10 Ya ta'on un din u'upihyal hinan babluy an
nun'abagtuy haadda
ya tuma'dogda ya unda didindinong an
mi'id ah humaphapit.

11 An amin din nangngol hinan hinapit'u ya
ene'gonana',
ya an amin din nannig hidin ina'inat'u ya
maphod di nangul'ulgudandah aat'u.

12 Ti manu ay ya binadanga' nan nun'awotwot
hinan mahapulda,
ya binadanga' goh nan nguhun mi'id ah
mamadang ay dida.

13 Ya din mun'agadyuh an matoy ya binadanga'
goh dida,
at ene'gonana' ay dida.
ya ta'on un din umu'utun ya binadanga' ta
impa'amlong'u dida.

- 14 Ya nan ina'inat'u an nahamad di paddungnay
lubung'u,
ya nan nahamad an panumalya' di pad-
dungnay lubung'un magayad.
- 15 Ya binadanga' nan nun'abulaw ya nan
nun'apilay
an paddungnay un ha"in di matada ya
hu'ida.
- 16 Ya ha"in di paddungnay hi aman nan
nun'awotwot,
ya ha"in goh nanalimun an nangipapto'
hinan bunag hinan punhumalyaan.
- 17 Ya pinogpog'uy bi'ah nan tatagun mangaman-
gat hi pumbaholan,
ya impadinong'u nan pangipaligligatan-
dah nan tatagu.
- 18 Hay ninomnom'u ya matubayana',
ya hinahalimid'u an malenggopa' hi
ataya' an wagwadaa' hinan pamilya'.
- 19 Ya umata' hinan ayiw ta nan lamut'u ya
umatam hinan way danum
ti munnonong di dulnuh nan mahdom.
- 20 At nan ipabagtua' ya minaynayun,
ya umat goh hidin bi'ah'u.
- 21 Ti wa ay ta himmapita' an muntugun ya
didindinongda nan tuguno'
an ihamaddan donglon nan itugun'u.
- 22 Ya wa ay ta lempah'un nuntugun ya mi'id ah
mangdum
ti makulug an amin din intugun'un mi'id
ah kudangna.

- 23 Hin'umu'udduman hehennodday humapita'
goh ay dida
 an umat hi punhoodandah umalian di
 udan hinan tiyalgaw.
- 24 Ya wa ay ta munlungdayada ya inimiha' dida
 ya hay pannigandah nan ma'emeh an
 angah'uy mangipa'amlong ay dida.
- 25 Ha"in ya intudu' di maphod hi atondan pad-
dungnay un ha"in di panguluda
 an umat hi aton nan alin mangipangpan-
 guluh nan tindalu,
ya umat hinan mangal'alu' hinan way
munlungdaya.”

30

- 1 Ya innaynayun Job an himmapit an inalinay,
 “Mu ad ugwan ya ten unna' ilayalayahan
 hinan ungunan nahnot di tawonda ya un
 ha"in,
 ya nan o'ommodda ya minaynayun di
 ami'id di hulbida,
 at agguy'u inyabulut hi unda badangan nan
 ahu' an mun'adug hinan kalnilu'.
- 2 Mi'id di hulbida ti mi'id di maphod hi atondah
 ibadangan ha"in,
 ya na'ubah damdama nan bi'ahda.
- 3 Ya nidugah ahan di wumigwigandah hinaangda,
 at umuydah nan mapulun hinan mah-
 dom an munle'le'od ta mun'anapdah
 ononda.
- 4 Ya pumbu'nutda hay way himmangaw hinan
 mapulun,

- ya nun'a'anda an ta'on hi un nan mi'id
di tamtannan lamut di talagaddaw ya
numpe"anda.
- 5 Ya numpakak nan tatagu didah nan
ni'babluyanda,
ya numbugawanda didan ayda nan-
gakaw.
- 6 Hay nunhituwanda ya nan liyang hinan daplah,
ya nan nalut'u'an an daplah,
ya nan udum ya napilitandan nunhituh nan
mamagan ginnaw.
- 7 Ya hidih nan mapulun ya ayda animal atog an
ahida bubugaw,
ya gunda ma'amung hinan hiluk di nay-
obyoban an bilau ta mihi'ugda.
- 8 Mi'id ah hulbida an adida mibilang hi tagu
ti napakakdah nan numbabluyandah
tun luta.
- 9 Mu ad ugwan ya ten ikankantaana' hi layah
hinan imbabaluyda
an ibilanga' hi mi'id di hulbinan dida.
- 10 Ya pahiwona' ti adida ahan meheggon ay ha"in,
ya wa ay ta meheggonda ya nuntutkpaan-
day angah'u!
- 11 Manu ay ya ten unna' numbalinon ay Apo Dios
an na'akkapuy an mi'id di abalina',
at hiyaat unda mahkay aton an amin di
pohpohdondan ha"in.
- 12 Ya hanan nun'appuhiy ugalida ya adida idinong
an mamohol ay ha"in,
ya inyammaday ay huluh nan pange'wa',
ya impatagtaga' ta way ato' an ma'na.

- 13 Ya hinawananda nan dalam an pange'wa'
 ta way atondan mangat an amin hi-
 nan pohdondan aton hi pangabakdan
 ha"in
 ti iniladan mi'id ahan di mamadang ay ha"in.
- 14 Ya numpanga'alidan ha"in
 an paddungnay nun'e'wadah nan nabut
 hinan allup ta atonday nappuhin
 ha"in.
- 15 At dumalat hana ya nidugah di ta'ot'u,
 ya ten na'ubah din a'e'gona' an un him-
 bumagga ya inyuy di tuyup,
 ya din inadangyan'u ya ay bunut an
 nun'a'ubah.
- 16 Ya ten magadyuh di ataya' ti ten adi duminong
 tun holholtapo',
- 17 ya ilablabinan dumogodogoh tun lewoho',
 at tumutu'ala' ti adi ahan duminong
 an ay ngumutngungutngut di tungal'u.
- 18 Paddungnay un linapdit Apo Dios di lubang'u
 an paddungnay unna' punho'ol.
- 19 Ya paddungnay impa'waha' hinan pito',
 at umata' ahan hi agaga"ihaw an lugit.
- 20 Mu gunna' munluwalun He"a, O Apo Dios,
 mu agguymu tembal.
 Ya ta"on hi unna' tuma'dog hinan wadam
 mu unna' butiwon ay He"a.
- 21 Nidugah di bumobohholam ay ha"in
 ti dumalat nan nidugah an abalinam ya
 nunholholtapona'.
- 22 Ya paddungnay unna' at goh lina"uy,
 ya impa'waha' hinan tuyup,
 ya inongolmuy puo' ta enlewolewonga'.

- 23 Inila' an hay pohdom ya patayona'
 ta umuya' hinan lugal an umayan an
 amin di matagu.
- 24 Immannung ahan an mi'id ah mamohol hi
 mangat hi nappuhih
 nan tagun mumpabadang an maligli-
 gatan!
- 25 Mu unna' dan agguy ni'kilah nan way hol-
 holtapona,
 ya unna' dan agguy ni'lungdayah nan
 way maligligatan?
- 26 Ya hay maphod di dedenno' hi ma'at mu bo'on
 ti un at goh hay nappuhiy na'at,
 ya umat goh hinan patal an hiyay ho-
 hoddo',
 mu bo'on ti un at goh hay helong di nawada.
- 27 Ya ten adi duminong di aguguluwan di pun-
 nomnoma',
 ya heten gutud di nitagua' ya un hay ligat
 di holholtapo'.
- 28 Munlungdayaa' ti ten ngumitita',
 mu bo'on hay potang di dumalat.
 At immuya' an timma'dog hinan
 a'amu'amungan di tatagu ta numpah-
 pahmo'a',
- 29 mu imbilang' hi agin di ahuh nan inalahan an
 ma'alih jakals,
 ya ibban di ongol an hamutin bannug.
- 30 Ya ten ngumitit di up'up'u,
 ya nidugah an lumahuy odol'u.
- 31 Ya din hopapna ya hay mun'aphod an tukal di
 dongdonglo',

mu hay donglo' ad ugwan ya un hay kila
ya ebel.”

31

- ¹ Ya intuluy Job an himmapit an inalinay,
“Ya intulag'un butiwo' nan babalahang,
ya adi' dida amnawan.
- ² Ti ngadan han midat an malpuh nan Dios an
wad abuniyan,
ya nan ipabanohnan malpuh nan
nidugah di abalinanan wad abuniyan?
- ³ Undan adina moltaon nan gun mumbahol?
Ti nan gun mangat hi nappuhi ya anaad
ta bo'on mah diday munholholtap?
- ⁴ Inilanan amin di ato'ato',
ya titiggonan amin di gun'u pundalanan.
- ⁵ Ya gulat ta waday inlayaha' unu way ohah binal-
baliya'
- ⁶ ya hi Apo Dios di okod an mangihamad an
munhumalyan ha"in,
mu agguy'u inat,
at inilanan mi'id ah numbahola'.
- ⁷ Ya gulat hi un'u inhingngi ta agguy'u inunud nan
ma'andong an dalan,
unu inamnawa' ta nidduma' an nangat
hinan pumbaholan,
unu gulat ta waday udumnah inat'uh nap-
puhi,
- ⁸ ya hay molta' ya maphod hi un nan udumnan
tataguy mamto' hinan inhabal'u,

ya mahapul an mun'abu'nut an amin nan
nun'itanom'u.

- ⁹ Ya gulat hi un way inamnawa' hi babai,
unu penhod'un umuy hinan ahawan di
heneggon'u ta elo"u,
- ¹⁰ at maphod hi un nan ahawa' ya mihakup hinan
udumnan linala'i,
ya maphod hi un nan udumnan linala'iy
mangelo' ay hiya.
- ¹¹ Ti umipabain ahan di umat hinan bahol,
at mahapul an mahumalya nan mumba-
hol ya mamolta.
- ¹² Ya gulat ta ma'at di umat hina ya an amin di
wan ha"in ya maphod hi un mun'apa"i
an umat hinan apuy an gohbonan amin.
- ¹³ Ya gulat ta way ililin nan baal'un lala'i unu
babain ha"in
ya adi' ipanuh,
- ¹⁴ at hay ato' mah hi unna' bagan ay Apo Dios,
ya hay pambal'uh unna mahmahan di
inat'u?
- ¹⁵ Ti numpaddung an hi Apo Dios di nunlumun
ha"in,
ya Hiya goh di nunlumuh nan baal'u,
at mi'id di nun'abhiwanmi.
- ¹⁶ Ya aggyuy'u ahan hiniganan an gun namad-
abadang hinan nun'awotwot
ya nan umu'utun an binabain umalin
mumpabadang hi un way mahapulda.
- ¹⁷ Ya undan pinunghan'uy ma'an

ta agguy'u indatan nan mumpunhinaang
an nguhu?

18 Agguy'u ahan!

Ti nete"ah din a'unga' ya umat hi panal-
imun di omod di nanalimun'uh nan
nguhu,

ya heten nitagua' ya gun'u hinalimunan nan
umutun an binabai.

19 Ti wa ay di tigo' hinan nawotwot an tatagun
mi'id di lubungda

20 ya indat'uy lubungdah nan lubung an nalpuh
nan dutdut di kalnilu'
ta way ilubungda ta adida mah'aw,
at hiyaat unda hapiton di amaphod'u.

21 Ya gulat ta un nonong ya hinudpa"u nan nguhu
ti inila' an waday abalina' hinan punhu-
malyaan,

22 ya abuluto' hi un ma'ipung tun ta'lay'u
ya maphod hi un mun'akumhu tun
pu'ol'u.

23 Ti ha"in ya tuma'ota' hinan nidugah an pum-
moltan Apo Dios,
mu dumalat nan ta'ot'uh nan anabag-
tuna ya agguy'u ahan inat hana.

24 Immannung an agguy'u ahan ene'kod di
nitagua' hinan inadangyan'u
an umat hinan namahmah an balitu' an
agguy'u inaliy,
Hiyay pange'koda' hi baliw'u!

25 Ya agguy'u goh enehdol di a'e'gona' hinan in-
adangyan'u
ya an amin hinan gina'un wan ha"in.

- 26 Ta'on hi un'u tinnig di amaphod di algaw ya bulan
mu agguy'u dinayaw dida,
- 27 ya agguya' ahan na'al'alu' an ni'dayaw ay dane han dayawon nan udumnan tataguh tun luta.
- 28 Ya gulat ta nan umat hinay numbahola' at maphod hi unna' moltaon an ipapatoy hinan huwis ta way mangipa'innilah un'u din'ug hi Apo Dios an abalinanan amin di logom.
- 29 Ha'in ya agguya' immamlong hidin nipaligligatan nan mi'buhul ay ha'in, ya agguya' goh nundenol hidin naguguluwandah nan nappuhin na'at ay dida.
- 30 Agguya' ahan numbahol ti mi'id ah ohah iniduta', unu hay way namhoda' hi unda ma'ubah.
- 31 Ya an amin nan baal'u ya iniladan gunna' nun'am'amlong an nummangilih nan bunag, at mi'id ah ohah nunhinaang.
- 32 Ya impahi'um'un amin di mangilin nalpuh udum an babluy, at mi'id ah immiyan hinan dalan.
- 33 Agguy'u inhaut nan bahol'u an umat hi aton di udum an tatagu,
- 34 ya agguya' timma'ot hi inalin nan tatagu, ya agguy'u goh inta'ot di pangabohlan nan tutulang'un ha'in hi nangalyandah unna' didindinong an adia' lumahlahun.

- 35 (Un mah mi'id di mangngol hi hapito'?
 Ha'in ya ihapata' an immannung an
 amin tun hapito'!
 Mu maphod hi un tabolon Apo Dios
 an nidugah di abalinana ta Hiyay
 mangipa'innilah unna' nibahhaw,
 ya maphod hi un nan mi'bohhol ay ha'in
 ya itudo'dan amin nan ipabaholda,
 ya indatdan ha'in,
- 36 at ala',
 ya natulida' an tuma'dog ta tabolo' nan
 ipabaholda
 ta donglon an amin nan tatagu.
- 37 Ya ipa'innila' ay Apo Dios an amin nan ina'inat'u
 ti adia' bumain an mi'haggangan ay
 Hiya.)
- 38 Ya gulat ta un'u penloh nan lutan punhabala'
 an ta'on hi un iyadin nan ad luta,
- 39 unu gulat ta inan'u nan nabto' an agguy'u
 binayadan
 ta hiyay dumalat hi atayan nan nangihab-
 bal,
- 40 ya abuluto' kaymu an hay holo' an nun'ahbitan
 di ipahangawmun nen luta
 ta bo'on nan wheat ya nan barle an umat
 hi paguy."

Hiyah te da'puh di hinapit Job.

32

Hay Ni'hapitan Elihu hinan Liligwan Job

1 Nan tulun liligwan Job ya unda didindinong an aggyuda tembal din inalin Job ti agguyna inabulut hi un waday baholna.

2 Mu hi Elihu* an hina' Barakel an nalpud Bus† an holag Ram ya ma'abbungot ay Job hi numpahiyaana, ya bo'on at goh hi Apo Dios.

3 Ya ma'abbungot goh hiyah nan tulun liligwan Job ti mi'id ah ninomnomdah maphod hi nambaldan hiya, mu pinahiwdah Job damdama.

4 Ya hehennod Elihu ta diday mahhun an humapit ay Job ti mina'ma'ellogda ya un hiya.

5 Mu unat goh ininnilanan mi'id ah ohan didah mambal ya ma'abbungot ay dida.

6 At hi Elihu an hina' Barakel an nalpud Bus ya inalinay,

“Da'yu ya mina'ma'ellog ayu,
at hiyaat un'u hehennod an aggyu'u im-
baag din ninomnom'uh pambal'u.

7 Alyo' at goh hi nomnom'uy,
Da'yun mina'ma'ellog di humapit ti nan
mina'ilog ya nun'anomnomanda.

8 Mu immannung an nan Na'abuniyanan an
Lennawan miyo'odol hinan tagu
an nalpuh nan Nidugah di Anabagtuna
ya Hiyay mangipala'eng ay dida.

9 At bo'on nan mina'ma'ellog ya anggay di way
la'engna,
ya bo'on goh dida ya anggay di nanginni-
lah aat di nahamad an napt'o'.

* 32:2 Hay pohdonan ibaga ya *hi Apo Dios ya Hiyay Dios'u*.

† 32:2 Hiyah ne ohan babluy ad Aram (unu ad Syria).

- 10 At donglonyu ni' ahan ta ulgudo' an amin nan wah nomnom'u.
- 11 Ha'in ya inanuha' an nundongol hinan nana-hapitanyuh
 atonyun mangipadah hinan
 abalinanyun mangal'alu' ay Job,
- 12 ya dedenggol'u nan nunhahapitanyu,
 mu mi'id ah ohan da'yuh nambal hinan
 hinapitna.
- 13 Ya hay umatan mah nan pangalyanyuh unyu inah'upan di la'eng?
 Mu ta'on ya inaliyu goh di mahapul an
 hi Apo Dios di okod an mambal ay Job
 ti nen mi'id di ologyu.
 Hiyah ne inaliyu!
- 14 Mu gulat un ha'in di ni'hapit ay Job
 at adi umat hinan nambalyuy ato' ti wa-
 day nat'on hi pambal'u.
- 15 Nan tulun liligwam, Job, ya manoh'adan mi'id di pambalda
 an unda didindinong ti mi'id ah nom-
 nomondah pambaldan he"a.
- 16 At ngadan di ato'?
 Un'u mah hodhodon di humapitanda,
 unu nonong ya unna' didindinong?
- 17 Mu adi umat hina ti mahapul an humapita'
 damdama
 ta ibaag'uy inila' an wah nomnom'un
 pambal'u.
- 18 Adia' ahan pa"edpol hi unna' adi humapit
 ti do'ol di ninomnom'uh pambal'u!
- 19 Adi' ay hapiton tun do'ol an inila'

- at umata' hinan nittuwan di pa"alhag hi
 bayah an na"apnu,
 at bumdu'!
 20 At mahapul an humapita'
 ti ten adia' mehodan ta alyo' tun pam-
 bal'u.
 21 Ya mi'id di ohan da'yuh pangipangngila' unu
 ipahiya'
 22 ti gulat ta ato' hene at ummannung an
 moltaona' hinan nunlumun ha"in."

33

- 1 Ya intuluy Elihu an himmapit an inalinay,
 "He"a Job,
 ya ihamadmun donglon tun hapito'
 2 ta ipabuhu"un amin di wah nomnom'u.
 3 Ha"in ya makulug an amin tun hapito'
 an mi'id ah layah.
 4 Nan Na'abuniyanan an Lennawa di nunlumun
 ha"in,
 ya nan hodohdan nan na'abbagbagtuy
 nangidat hi nitagua'.
 5 Mabalín an tabolona', Job, hi unmu abalínan,
 at idadaanmuy hapitom hi pambalmun
 ha'in,
 ya inhamadmu.
 6 Ti numpaddung di aattah nan hinagang Apo
 Dios
 ti ha'in ya nan uklit di nalmuwa' an umat
 goh ay he"a.
 7 At adi'a tuma'ot ay ha'in

ti adia' umat hinan udumnan nabagtun
tagun umipawogwog an umipata'ot ay
he"a.

- 8 Mu he"a, Job, ya himmapit'a,
ya inhamad'un dengngol an amin din
hinapitmun inalim di,
- 9 Ha"in ya nahamad di aat'u,
ya mi'id ah bahol'u,
ya maleneha' ti mi'id ah inat'uh nappuhi.
- 10 Mu hi Apo Dios ya un manganap hi pumbahola'
ta pangiga'idana,
ya imbilanga' hi buhulna.
- 11 Ya paddungnay unna kinanhilan tun hu'i',
ya hinamadnan titinnig an amin di
panalan'u ya nan gun'u aton.
- 12 Mu hay pambal'uh nan inalim, Job, ya nibah-
haw'a
ti hi Apo Dios ya nidugah an
na'abbagbagtu ya un hay tagu.
- 13 Ya anaad ta munlili'a ta amuyuum Hiya
an inalim hi unna adi donglon di ibagan
nan tagu?
- 14 Hi Apo Dios ya numbino'ob'on di atonan
mi'hapit hinan tatagu,
mu un hin'ing'ingaon nan tataguy aly-
ona.
- 15 Ti mi'hapit hinan enap
unu un mumpa'ilah nan labih nan aleng-
gopan di tagun molo'.
- 16 Ya unna goh iyab'abu'ab an ipaeng hi ingadan
mi'hapit,

- at tuma'otdah unda donglon nan pa-
madanan dida.
- 17 Manu ay atonah na an mi'hapit ya ta al'alu'ona
dida
ta hukatanday ugalida,
ta adida gun mumbahol,
ya ta adida goh mumpahiya.
- 18 Ya hawanana didah nan umayandah lubu',
at elwangna dida ta adida mapatoy.
- 19 Hin'umu'uddum ya hay dogoh di panugun Apo
Dios hinan tatagu,
ya nidugah di ha'itnan ta"on nan tunggal
ya ahihaha'it
- 20 ta omod unda adi pohdon an mangan,
ya ta"on un nan mapolhat an ma'an ya
adida ahan pohdon an patnaan.
- 21 At ma'ung'ungdan mun'iyamit di up'updah nan
tungal,
at mun'attig di talagatagda.
- 22 At magadyuh di atayanda,
at miyuydah lubu' an ilubu'an di matoy.
- 23 Mu gulat ta waday mangihapit ay dida
an ta"on hi un ohah nan hinlibun anghel
ad abuniyan
ta hiyay bumadang an mangibaag hinan na-
hamad hi aton nan tatagu,
- 24 ya gulat ta igohgohana dida ti ma'ahhimo' ta
alyonay,
Adiyu patayon ti waday ihandi' ay dida!
- 25 At pumhod di odolnan tumaba,
at ay ungay tigawna,
ya mabi'ah mahkay an umat hidin a'ungana.

- 26 Ya wa ay ta munluwalu ya abuluton mahkay
 Apo Dios,
 at ipa'amlongna hiya ti numbalinon Apo
 Dios an nahamad di aatna.
- 27 At ibaagnah nan tatagun alyonay,
 Ha"in ya numbahola' an nan
 nun'appuhiy ina'inat'u,
 mu hemmo'a' ay Apo Dios ta inaliwanay ba-
 hol'u.
- 28 Hi Apo Dios ya binaliwana' ta agguya' impiyuy
 hinan wadan di nun'atoy,
 at ten ad ugwan ya mi'yam'amlonga' ti
 maphod di nitagua' mahkay!
- 29 Makulug an hi Apo Dios ya adi un namenghan
 unu namidway nangatana
 ti gunna aton hinan tatagu
- 30 ti binaliwana didah nan atayanda,
 ya indatnay maphod hi
 pun'am'amlongandah nan
 pi'taguanda.
- 31 Ihamadmun mundongol, Job, at ingaom tun
 hapito',
 ya dindinong'a ta udma' di hapito'.
- 32 Mu gulat ta waday pohdom an alyon ya aga ta
 alyom ta donglo'.
 Nidadaana' an mangabulut hi un nan
 alyom ya nepto'!
- 33 Mu gulat ta mi'id di pambalmu at duminong'a
 ta donglona'
 ta ituduwa' he"a ta way atom an
 luma'eng."

34

- ¹ Ya himmapit goh hi Elihu an inalinay,
- ² “Da'yun nun'anomnoman ya nun'ala'eng ya donglonyu tun hapito'!
- ³ Nan inga ya hiyay mangimmatun hinan maphod an hapit,
ya umat hinan timid an hiyay manam-
tam hinan maphod an ma'an.
- ⁴ At un ditu'uy manamad hi immannung,
ya ditu'uy manahapit hinan maphod di
aatna
- ⁵ ti inalin Job di,
Mi'id di bahol'u,
mu adi abuluton Apo Dios di aat'u!
- ⁶ Ya inalina goh di,
Ta'on hi un nahamad di aat'u mu imbi-
langa' hi munlayah,
ya ten nidugah di indat Apo Dios hi dogoh hi
holholtapo' an ta'on hi un mi'id di inat'uh
nappuhi!
- ⁷ Waday tinnigyuh taguh umat ay Job
an pahiwonah Apo Dios an adina ahan
e'gonan?
- ⁸ Ti nan i'ibbana ya nan tatagun nun'appuhiy
pangatda,
ya mimiddum goh hinan gun
nun'abaholan.
- ⁹ Ya inalina goh di,
Mi'id ahan di lagbun di tagun mangunud
hinan pohdon Apo Dios!
- ¹⁰ At da'yun numpanginnila ya donglonyu tun
hapito'

- ti an amin di tatagu ya iniladan hi Apo Dios ya adi ahan mumbahol,
ya Hiya an Nidugah di Anabagtuna ya adi ahan mibahbahhaw.
- 11 Nan tagun mangat hi maphod ya idat Apo Dios di maphod hi lagbuna,
ya nan mangat hi nappuhi ya nappuhi goh di midat hi lagbuna.
- 12 Immannung ahan an hi Apo Dios an nidugah di abalinana ya adina aton di nappuhi,
ya adina ahan ipangngel di panumalyana.
- 13 Undan way nat'on hi nangidat hi abalinan Apo Dios,
ya undan way namto' ay Hiya ta Hiyay mangipapto' hitun tatagu?
- 14 Gulat hi unna pohdon ta bangngadona nan amatagun inhodohdana ay ditu'un tatagu
- 15 at munnaud an mun'atoy tu'un amin ta mumbalin tu'uh hupu'.
- 16 At gulat ta waday la'engmu at donglom hete,
ya ingaom ta ihamadmun innilaon.
- 17 Undan mabalin an mumpapto' nan mamahiw hinan nahamad an panumalya?
Adi ahan mabalin!
At undan mabalin an boholum, Job, nan munhumalya an nahamad di pangatna ya nidugah di abalinana?
- 18 Hi Apo Dios ya bohologna nan a'ali ya nan a'ap'apuh tun lutan nun'appuhiy pangatdan mumpapto'

- 19 ti Hiya ya adina itigaw hinan aat di abalinan
nan tagu,
ya adina goh ipangngel di pangatnah nan
adangyan ya nan nawotwot
ti Hiyay nunlumun amin ay dida.
- 20 Ditu'un tatagu ya un na'amtang at mun'atoy
tu'uh tongan di labi,
at mun'a'ubah tu'u.
Hay udum ya awiton Apo Dios dida,
at mami'idda.
Ta'on nan a'ap'apu ya matoyda an dumalat hi
Apo Dios an bo'on hay taguy mamatoy.
- 21 Ya ihamad Apo Dios an titiggon di aat di
nitaguan nan tatagu
ya an amin nan gunda aton.
- 22 Hiya ya mapatal di pannigna
an mi'id ah helong hi mabalin an man-
anah ipo"oyan nan nun'abaholan an
mangamangat hi nappuhi.
- 23 Ya adi mahapul hi unna ibaag di algaw hi gutud
di ahumalyaan nan tatagu
- 24 ya adi mahapul hi unna ipa'innilay pan-
gaananah nan ohan ap'apu
ta ihukatnay udum hi mumpapto'
- 25 ti Hiya ya i'innilanay gunda aton an nappuhi,
at anona didah nan haadda,
ya nun'ipapatoyna didah nan tongan di labi.
- 26 Ya paligatona danen nun'abaholan hinan
wadan di hinagang di do'ol an tatagu
- 27 ti din'ugda Hiyay unudon
ti aggyuda ahan inat nan miyunnudan hi
pohdona.

- 28 Ya diday gun dumalat hi punlilian nan
nun'awotwot ay Apo Dios,
at donglona nan ililin nan maligligatan
an mumpabadang.
- 29 Mu gulat ta un didindinong hi Apo Dios
at undan way biyang nan mamahal ay
Hiya?
Mi'id di abalanan di tataguh un adi haggun-
gon Apo Dios.
- 30 Ya atona hana ta ibaliwnay pumpapto'an nan
tagun agguy kimmulug
hinan atondan mamalbalih nan tatagun
paddungnay unda iyammay huluda.
- 31 He"a, Job, ya unmu dan inalin Apo Dios di,
Ha"in ya immannung an numbahola',
mu adi' mahkay ipidpidwan mabaholan.
- 32 At itudum nan inat'un agguy'u inila,
ya gulat ta numbahola' at adi' ipidpidwan
aton.
- 33 Un mah mabalin an abuluton Apo Dios nan
odowom ay Hiyah un'a adi muntutuyuh
baholmu?
At hay maphod ya he"ay okod an
munnomnom hi atom ta bo'on ha"in,
at ibaagmuy maphod hi inilam.
- 34 An amin di mundongol ay ha"in an ta'on hi un
nan nun'anomnoman ya nan nun'ala'eng
an mangngol
ya abulutoday alyo',
ya alyonday,
- 35 Manu ay umat hinay panaphapit Job

ya un mi'id di inilanah ibalbalinah nan
al'alyona.

³⁶ At pa"innilaonyu adya nan inali'alin Job
ta innilaonyu an nan panaphapitna
ya umat hinan panaphapit di
nun'appuhin tatagu.

³⁷ Ma'innila an nidugah di boholna ti gunna itug-
tugan humapihapit,
ya din'ugna goh hi Apo Dios ti gunna
pihulon Hiyah hinagangna."

35

¹ Ya innaynayun goh Elihu an inalinay,

² "Adi maphod, Job, hi unmu alyon ay Apo Dios
hi un mi'id di baholmun Hiya!

³ Ya anaad ta alyom goh ay Hiyay,
Mi'id di hulbin di pangun'unuda' ay He"a,
ya hay lagbu' an agguy numbahol?

⁴ Ya hay pambal'un he"a enen inalim ya hi an
amin hinan liligwam ya alyo' di,

⁵ Tangadom ad daya,
ya nuntiggatiggaw'a,
ya inhamhamadmun mannig hinan bunut hi
bagtun nan wadam.

⁶ Gulat ta mumbahol'a ya undan way ma'at ay Apo
Dios?

Ya ta"on hi unmu iyal'allan gun mumba-
hol ya undan pumuhih Apo Dios?

⁷ Ya undan way ibadang nan maphod an inatmun
Apo Dios?

Ya undan way mahapulnan he"a!

- 8 Hay ilagat nan maphod unu nappuhin inatmu
ya nan tatagu ya anggay.
- 9 Nan tatagun mipaligligat ya la'tot ya kumiladan
dumalat nan nidugah an holholtaponda,
ya ngumulngulda ta mabaliwandah nan
pangat nan nidugah di abalinanda.
- 10 Mu bo'on hi Apo Dios an nunlumun diday
pumpabaddanganda
an ta'on hi un Hiyay gun mangal'alu' hi-
nan tatagu ta way atondan mungkanta
an ta'on hi un hinan mahdom.
- 11 Dida ya adida e'kod ay Apo Dios an nangidat hi
anala'eng tu'u
ta ditu'uy nala'la'eng ya un nan animal
ya an amin hinan numbino'ob'on an
tumayap.
- 12 Ya manu ay adi badangan Apo Dios didah unda
mun'adaw hi badangna
ti nan pumpahiyaanda ya nan gunda
pangatan hi nappuhi.
- 13 At mi'id di hulbin di pun'adawandah badang
Apo Dios an nidugah di abalinana
ti adina donglon di ibagada.
- 14 Ya inyal'allanan adi da'a donglon, Job, hi unmu
alyon di adim tigon Hiya,
mu nalpah an nidat nan diklamun Hiya
at mahapul an mehodan'a.
- 15 Undan hay ninomnommu ya adi tigon Apo Dios
nan mumbahol,
at adina moltaon?
- 16 He"a, Job, ya mi'id di hulbin nan gunmu hapi-
ton

ti ma"innilan ay nakudang di nom-nommu!"

36

- 1 Ya intuluy Elihu an himmapit an inalinay,
- 2 “Anuham an donglon ta ituluy'un humapit ta ipa'innila' ay he"ay udum hi aat Apo Dios.
- 3 Heten nipa'innilan ha"in ya makulug an nalpun Apo Dios an nunlumun ha"in, at itudu' an nan nunlumun ha"in ya na'ahhamad di ato'atona.
- 4 Ha"in ya makulug an amin di hapito' ay da'yu an mi'id di layah ti ha"in ya nala'enga' ya nanomnomana'.
- 5 Nidugah di abalanan Apo Dios ti mi'id ah ohah pahiwona, ya nidugah di abalinana ti adina ibah-haw nan planuna ti ma'at damdama.
- 6 Ya hontona nan pi'taguan nan gun mumbahol, mu Hiyay mammo' an mangidat hi amaphodan nan nun'awotwot.
- 7 Ya halimunana nan nahamad di pangatda, ya punhaadona didan umat hinan ali ta diday me'gonan hi enggana.
- 8 Mu gulat ta way abaludan nan tatagu ta mipaligligatda an dumalat nan nappuhin inatda
- 9 at ipa'innilan Apo Dios ay dida nan numbaholanda ya nan numpahiyaanda.
- 10 Ya ihamadna ta donglonda nan tugunan dida, ya ta itutuyuda nan baholda.

- 11 Ya gulat ta donglonda ya inunuddah Apo Dios
ta Hiyay itamuanda at lumenggopda,
ya mawaday amlong hi nitaguanda.
- 12 Mu gulat ta adida umunud at mun'a'ubahdah
nan tadam di hanggap,
ya mun'atoydan dumalat di ami'id di ini-
lada.
- 13 Ya nan nun'abaholan an aggyuy kimmulug ay
Apo Dios ya bumubungotda,
ya ta"on hi unda mipaligligat hinan
amoltaanda mu adida pohdon an
mumpahpahmo' ay Hiya.
- 14 Ya ta"on unda ungunga mu mun'atoydah
nan nun'appuhi ya hinan umipabain an
ina'inatda.
- 15 Ya manu ay punligaton Apo Dios nan tatagu ta
way atondan mituduwan,
ya punholholtapona dida ta way atondan
mangipadutu' hinan alyonan dida.
- 16 Hay planun Apo Dios ya ibaliw da'ah nan
ligatmu,
ya palenggopon da'a,
ya idatnay na'ahhamad hi nitaguam.
- 17 Mu nan aton Apo Dios an mummoltah nan
udumnan tatagun mumbahol
di hiyay atona goh an mummoltan he"a.
- 18 At halimunam nan aatmu ta adim amnawan
tun gina'uh tun luta,
ya tigom ta adi'a mumbahol an dumalat
nan do'ol an pihhun mili"ud an midat
ay he"a.

- 19 Undan baliwan da'ah nan inadangyanmu ta
adi'a munholtap,
ya undan abalinan di bi'ahmun ma-
maliw ay he"a?
- 20 At adim dedennon di adatngan nan mahdom an
gutud di a'ubahan nan tatagu.
- 21 Halimunam di aatmu ta adim aton di nappuhi
ti hay dumalat hi pangipa'alian Apo Dios
hi punligligatam
ta way atom an adi mangat.
- 22 Ihamadmun innilaon an hi Apo Dios ya
nidugah di abalinana,
ya Hiyay na'abbagbagtu ya un an amin
nan mumpuntudtudu.
- 23 Ya mi'id ah ohah mangitudun Hiyah atona,
ya mi'id goh ah ohah tagun mangalih un
nibahhaw di inatna.
- 24 Ipabagbagtun nan tatagu Hiyah nan ikantada,
at nomnomom ta ita"engmuy intamuna.
- 25 Tinnig an amin di tataguy umatana,
mu nibataan,
at agguyda inimmatunan.
- 26 Hi Apo Dios ya nidugah ahan di abalinanan adi
tu'u pa"innila,
ya adi tu'u pa"uyap hi ado'ol di tawona.
- 27 Hiya ya ipatuluna nan dulnun danum hi ad
daya,
ya numbalinonah udan,
- 28 ya nun'ogahna an malpuh nan bunut
ta way pumhodan nan tatagu.

- 29 Mi'id ahan di nanginnilah nan atonan
mumpangiwa'at hinan bunut,
ya nan atonan mangipa'idul ad daya.
- 30 Ya mattig an umilat ya mabenangan nan nun-
lene'woh hi wadana,
mu pahelongonay bunol di baybay.
- 31 Hiyah ne atonan mangipapto' hinan tatagu,
ya idatnay do'ol hi tanudda.
- 32 Hiyay nangdon hi ilat,
at Hiyay mangipa'ilat ta mepto' hinan
pohdonan pangepto'an.
- 33 Nan idul ya ipa'innilanay umalian di madloh an
udan,
ya ta'on nan animal ya umat goh an
inilada.”

37

- 1 Ya intuluy Elihu an himmapit an inalinay,
“Pumagpapagpag di puhu' hi umalian di puo'
an mi'id di inila' hi ato'!
- 2 Ihamadyun donglon nan hapit Apo Dios
an umat hinan idul an malpuh nan
timidna,
- 3 Ya wa ay ta ipa'ilatna ta mabnangan an amin ad
abuniyan
ya mabnangan goh an amin tun luta
an mete"ah nan pingitna ta engganah nan
pingitna goh hi panggelna.
- 4 Ya malpah ay hanan ilat
ya ma"adngol nan ay idul an hiyah ne
alin Apo Dios,
- 5 ya umipa'ogyat an ay idul di panapitna,

ya do'ol di nahamad hi ina'inatnan adi
tu'u pa"innila.

- ⁶ Ti alyonah nan dalalluy,
Mun'agah ayuh nan luta!
Ya umat goh hinan udan an alyonay,
Dumloh ayu!
- ⁷ At an amin nan tatagun limmuna ya impadi-
nongna didah na'amtang hinan tamuda
ta way atondan manginnilah aat di
anidugah di abalinanah nan tamuna.
- ⁸ Nan aggyu na'amun animal hi bubulung
ya umuyda mihi'ug hinan liyang an
abungda.
- ⁹ Ipa'alalay puo' ya nan nidugah an tungnin,
- ¹⁰ ya un anggay di hodohdan Apo Dios ya nalmuy
dalallu,
ya an amin nan tu'yap di lobong ya
mumpanga'odholda ta ay halmeng.
- ¹¹ Ya hayupona nan dulnuh nan ma'ugtul an
bunut
ta hidiy alpuwan di gun umilat an Hiyay
dumalat.
- ¹² Hi Apo Dios di mangituduh nan bunut hi
punle'le'danda
ya ta unudonda nan pohdonah atondah
tun luta.
- ¹³ Ya ipa'alalay bunut an mangiyalih udan
ta pummoltanah nan tatagu unu paneb-
nanah tun luta,
ya ta ipattigna goh di aat di pamhodna.
- ¹⁴ At he"a, Job, ya duminong'a ta donglom,

- ya ta hamadom an innilaon nan umi-
panoh'an aton Apo Dios.
- 15 Inilam dan di aton Apo Dios an mummandal
hinan ilat
ta bumuhu' hinan bunut ya mumbanigit?
- 16 Ya inilam dan di inatnan nangipatapaw hinan
bunut hi ad daya?
Hene ya tamun di nahamad di la'engna!
- 17 Ya he"an munholtap hinan mun'ohab hi un
umaliy tuyup an mangipadolnat hitun luta
- 18 ya undan abalinam an mamadang ay Apo Dios
an mangibe'lag ad daya
ta pumbalinom an umat hi daggal?
- 19 Hay ninomnommu ya do'ol di inilam,
at itudtuduwan da'mih alyonmin Apo
Dios
ti ten mi'id di inilamih hapitonmi!
- 20 Undan mabalin an alyon ay Apo Dios di,
Pohdo' an mi'hapit ay He"a.
Undan udot way taguh mangedpol an
mi'haggangan ay Hiya ya adi udot matoy?
- 21 Adi pa"attig di taguh nan algaw an humilid daya
hi un pundondon di tuyup nan bunut ta
ma'aanda.
- 22 Ya hidih appet hi iggid hi un hagangon di
buhu'an di algaw di alpuwan Apo Dios an
nan mumbenang an humili,*
ya maphod ahan di tigawna.
- 23 Nan Nidugah an Na'abbagbagtun adi abalanan
di tagun hegnon

* **37:22** Hay pohdonan hapiton ya na'uy hi Apo Dios an nalpuh nan Duntug an Zion ad Jerusalem.

- ya nahamad di abalinana ya panu-
malyana,
at adi nonong ya pinaligat ditu'u.
- 24 At hiyanan adi umipanoh'ah un an amin nan
tatagu ya e'gonanda Hiya
ti nomnomona nan tatagun nanomno-
man.”

38

Hay Himmapiitan Apo Dios hi Nambalanan Job

- 1 Ya tembal Apo Dios hi Job an hay adngolan di
hapitna ya hinan puo' an inalinay,
- 2 “Ngadan ne han mummahmah hi aat di la'eng'u?
Mi'id ahan di inilanah aat di hapitona!
- 3 Idadaanmuy odolmu, Job, an umat hi aat di lala'i
ti baga' he" a,
ya mahapul an tabolom di alyo'.
- 4 Hay wadam nin hidin gutud di nunlumuwa'
hitun luta?
Mahapul an tabolom ta ibaagmuh unmu
inila!
- 5 Hay nampong hi aat di inongol tun luta,
ya hay nunlukud hi inabellogna?
Ibaagmu mah hi unmu inilay ngadana!
- 6 Hay namdon mah hi nipabunanan tun luta,
ya hay nangiyammah nan batun pognad
- 7 hidin immanlaan an amin nan mamigat an
bittuan
ya hidin nun'am'amlongan an amin nan
a'anghel?

- 8 Ya hay nanawan mah hinan danum ta waday ipogpogandah din nabhiyan tun luta ta numpangabuhu' di danum?
- 9 Henen timpu ya hinophopa' nan baybay hinan ma'ugtul an bunut,
at paddungnay inulha' hinan pa'ahhelong an mangmangitit an bunut.
- 10 Ya inyamma' di ipogpogan nan danum ta unda munnononnong hinan inyamma' an igad.
- 11 Ya inali' goh enen timpu di,
Hiyah te igad hi egpongam,
ya adi mabalin an lauham nan igad an inyamma',
ya hiyah te goh di egpongan nan atata'ot an dalluyunmu.
- 12 Undan he"ay nummandal ta mawaday helhelong,
unu he"ay nangalih bumuhu' nan potang?
- 13 Ya undan he"ay nangalih nan potang an patalanan amin tun luta ta engganah nan pingitna
ta pumbudhana ta mun'attigda nan mangamangat hi nappuhih nan helong?
- 14 Ya mattig di aat tun lutah un mapatalan an umat hinan map'ol an uklit an ul'ulodyon ya pumbalinon nan munduwin hi panginnilaan an gina'u

- unu umat hinan lo'ob an palpaliwan ya pumbalinon nan munda'it hi panginnilaan an lubung.
- 15 At abakon nan patal nan gun mangat hi napuhi,
ya ipadinongna dida ta mi'id ologda.
- 16 Undan immuymu tinnig nan obob an nalpuwan nan danum hi baybay,
unu immuymu dan lene'od nan dotal di maluhung an baybay?
- 17 Ya wada dan di nangitudun he"ah awadan di pantaw di nahelngan an awadan di nun'atoy,
- 18 ya ininnilam mah goh di inan'ongol ya inabellog tun luta?
At ulgudom ay Ha"in di aatnah un immannung an inilam!
- 19 Hay nalpuwan mah di patal,
ya hay ayan mah di helong?
- 20 Abalinam dan an mangitnud ay dida ta iyuy-muh nan nihinanda,
ya inilam dan di owom an umuy hidi?
- 21 Mabalín nin an abalinam ti limmu da'ah nahun ya un mawadan amin tun nalmu,
ya ten na'alla'ay'a,
at do'ol di inilam!
- 22 Ya immuy'a dan ta himmigup'ah nan nitalepnan di dalallu,
at tinnigmu dan di niyammana ya hay nitalepnana?

- 23 Hana ya nun'italepon'u ta engganah tun gutud di algaw an pumpapattayan nan mung-gugubat.*
- 24 At hay wadan mah di dalan an miyuy hinan lugal an wadan di bumnangan nan mum-banigit an ilat,
unu nan lugal hi alpahan di tuyup?
- 25 Ya hay nunlumuh nan ginnaw an pange'wan nan ongol an udan,
ya hay nangituduh pange'wan di ilat?
- 26 Ya hay nangidat mah hi udan hinan lutan mi'id ah nunhitu,
- 27 ya hay mangipa'udan mah hi manepnah nan mamagan nun'abhin luta
ta way aton nan ayiw ya holo' an tumubu?
- 28 Wada dan di ommod di udan ya nan dulnu,
- 29 ya hay ngadan mah di ommod di dalallu?
Hay nangitungaw mah hinan napinun dalallun magah an malpud dayah
- 30 un umodhol nan danum an umat hi ama'odhol di batu
ta nan tu'yap nan lobong ya umodholda?
- 31 Abalinam dan an punhuhu"upon nan natun-tunud an bittuan an Pleiades†
unu punhiyanon nan na'amung an bittuan an Orion?‡

* **38:23** Hay nipaddungana ya nitudo' hi Ex. 9:23-26, ya Josh. 10:11, ya Rev. 16:21. † **38:31** Bahaom nan footnote di Job 9:9 ta innilaom di aat ten abittubittuan. ‡ **38:31** Bahaom nan footnote di Job 9:9 ta innilaom di aat ten do'ol an bittuan.

- 32 Ya abalinam dan an mangituduh nan
 numbino'ob'on an bittuan[§] ta way atondan
 bumuhu',
 ya abalinam dan an mangituduh
 dalanon nan abittubittuan an Bear*
 ya nan paddungnay imbabaluy nan bittuan
 ad daya?
- 33 Inilam dan di uldin hi ma'unud ad abuniyan
 ya nan aton Apo Dios an mangipapto'
 hitun luta?
- 34 Ya abalinam dan an tu'u'an an mandalon nan
 bunut
 ta way atonan mangipa'alih udan ta lob-
 ngona tun luta?
- 35 Ya abalinam dan an honogon nan ilat
 ta unudonday pohdom hi ayanda an
 alyondan he"ay,
 Tiya an immali ami!
- 36 Hay nangidat hi abalanan di tagu ta mawaday
 pun'awat ya ananomnomanda?
- 37 Wada dan di nala'eng an mangyap hinan bunut,
 unu ngadan di way abalinanan mangi-
 hiit hinan nittuwan di danum ad
 dayah
- 38 un mumpanga'odhol nan hupu' ya nun'ap'ol
 nan luta?
- 39 Ya abalinam dan an iyanupan nan layon ta
 bubuhgom

§ 38:32 An ma'alih constellations. * 38:32 Bahaom nan footnote di Job 9:9 ta innilaom di aat ten do'ol an bittuan.

- nan i'itang an imbabaluydan munhinaang
 40 hi unda mipo"oy hinan liyang
 unu unda munhood hinan wadan di
 nipo"oyanda?
 41 Ya ngadan di mangidadaan an mangidat hi
 onon nan gayang
 hi un mumpabadang nan imbabaluydan
 Ha"in
 hi unda munhinaang an mi'id di pangngalandah ononda?"

39

- 1 Ya intuluy Apo Dios an himmapit an inalinay,
 “Inilam dan di na'luman nan agguy na'amun
 gandeng hinan duntug hi inalahan,
 ya hinamadmu dan an tinnig di ni'luman
 nan agguy na'amun ulha?
 2 Inilam dan hi un atnay bulan hi alu'unanda ya
 unda ma'lum,
 unu inilam di algaw hi gutud di
 a'lumanda?
 3 Ya mundu"undah un dungoh nan putuda ta way
 atondan mangi'lum hinan imbaluyda,
 4 ya home'on nan imbabaluydah nan inalahan,
 at agguyda na'amu,
 ya taynanda nan ommodda,
 ya adida mumbangngad ti mabi'ahda.
 5 Hay nangabulut hinan agguy na'amun dongki ta
 okoddah ayanda?
 6 Indat'un dida nan mapulun ta ihinanda,

at Ha'in ya nunhituwo' didah nan lutan
mi'id ahan ah humangaw.

- 7 Ya miyadagwidah nan babluy
ta adida ma'amu ta puntamuonda dida.
- 8 Nan inalahan di panganapandah ononda,
at manganapdah nan timmubun holo' hi
mungmungandah ononda.
- 9 Mabalín dan an itamum nan aggyu na'amun
nuwang,*
ya undan mabalín an mihinah nan ko-
lalmu ta molo' hidih nan mahdom?
- 10 Mabalín dan an eg'odmuy aladuh nan aggyu
na'amun nuwang
ta aladuona nan payaw unu punggu-
ludon?
- 11 Ya mabalín dan an e'kodmuh nan amabi'ahna
ta hiyay manamuh nan tamum?
- 12 Ya kulugom dan an okod hiya ya inyanamutna
nan paguy an nagapas,
ya inyuynah nan wadan di pun'elekan ta
amungona?
- 13 Nan animal an ostrich ya maphod di atonan
mangipayagpag hi paya'na,
mu aggyu nipaddung hinan amaphod di
paya' nan hamuti an kulung.
- 14 Ya hay umitlugan nan ostrich ya unna ipu'upu'
hinan luta ta nan hupu' di mangipadolnat,
- 15 ya adina iyod'od hi un way mangigatin hi
mamhal hinan itlugna,

* 39:9 Unu tamaraw.

unu nan agguy na'amun animal di mamhal ay dida.

- 16 Ya adina halimunan nan imbabaluyna an pad-dungnay unna bo'on imbaluy,
ya adina nomnomon di nunligatana an ta"on un way ma'at ay dida
- 17 ti agguy'u indatan an Dios hiyah la'eng unu ta"on un ah itang hi nomnom.
- 18 Mu wa ay ta tumagtag ya abakona nan mabi'bi'ah an kabayu ya nan nuntakay.
- 19 He"a mah, Job, di nangidat hi bi'ah di kabayu unu nan maphod an adudu"oy an buu' an nihophop hinan tangodna?
- 20 Ya undan mabalin an ipalattu'mu hiyan umat hi aton nan dudun an mabi'ah an lumattu'?
Wa ay ta ipagangohna nan olongna ta munhodohda ya ipata'otnay tatagu,
- 21 ya ehi'adnay hu'inah nan luta ta ipa'innilanay aat di amabi'ahna,
ya mi'puddugan an mi'yuy hinan nuntakay an umuy mi'gubat.
- 22 Ya mi'id di inilanan tuma'ot unu mun'od'od,
ya adi tuma'ot hinan hanggap,
at hodonan adi lumayaw.
- 23 Ya nan gina'un di mi'gubat an nitayun hinan bane'engna
ya ahikekeleng ya ahi'e'elat nan hanggap ya hapiaw.
- 24 Ya dumalat nan nidugah an umiyahupana ya nun'alu"ungan nan lutah atona ti umelah,

ya wa ay ta donglona nan gangoh di
talampet ya umiyahup an umuy
mi'gubat.

- 25 Ya gun ma'agumuhan an homodohdah nan
pangngolanah nan gumanghan di talam-
pet,
ya mabalin an hunghungonay awadan di
gubat an ta"on hi un adagwi,
ya pa"adngolona goh di aton nan a'ap'apun
mummandal hinan tindaluda.
- 26 Undan he"ay nangitudtuduh nan gayang[†] hi
atonan tumayap
ta umuy hi appit hi agwan hi un hagan-
gon di buhu'an di algaw?
- 27 Undan he"ay mummandal hinan ongol an
hamutin agila
ta tumayap an umuy hinan ata'nang an
duntug ta hidiy pangiyammanah aga-
bana?
- 28 Ya nan ata'nang an daplah di punhituwana
ta nan mahdom ya nan maluhung an
lingab di punhaniana.
- 29 Ya hidih nan awadana ya unna am'amangon
an ta"on hi un adagwih un way mabalin
hi umuyna alan hi onona.
- 30 Ya nan bunun an imbabaluyuna ya wada ay di
mapatoy
ya immuy ta pun'inumnay dalana.”

[†] 39:26 Hiya ya ma'alih hawk. Heten hamuti ya bo'on ad Israel di
nunhituwana, mu hidiy pange'wanah tinawon.

40

- 1 Ya intuluy Apo Dios an inalina goh ay Job di,
- 2 “Unmu dan inaynayun an mi'hongngel ay Ha" in
an nidugah di abalinana?
He" a ya alyom hi un Ha" in di nibahhaw,
at ologmu dan an tabolon nan alyo'?”
- Hay Himmapitan Job ay Apo Dios*
- 3 Ya tembal Job din inalin Apo Dios an inalinay,
- 4 “Ha" in ya mi' id ahan di biyang' u
at hay pambal' un He" a?
Ten mi' id di olog' un mambal,
at un nonong ya empop' uy timid' u.
- 5 Ha" in ya nalpah an hinapit' un amin di alyo',
at mi' id di udumnah hapito' an anggay-
nana!”

Hay Himmapitan Goh Apo Dios ay Job

- 6 Ya tembal Apo Dios din inalin Job hidih nan
way puo' an inalinay,
- 7 “Hagangona', Job, ti waday ibaga' ay he" a,
ya mahapul an tabolom nan alyo'!
- 8 Undan nan punhumalya' ya alyom hi un nibah-
haw,
at Ha" in mah di pabaholom ta he" ay
nahamad?
- 9 Un' a dan mabi' bi' ah ya un Ha" in,
ya undan nan alim ya ay idul an umat ay
Ha" in?
- 10 Gulat ta umat hinay aatmu at ipattigmuy
dayawmu ya nan pumpahiyaam

- ta paddungnay ilubungmu nan
 dayawmu ya nan anabagtun di
 haadmu!
- 11 Ya ipattigmuy nidugah an bungotmu
 ta tigom nan mumpahiya ta ipa'ampam
 dida.
- 12 At hamadom an tigon di aat nan
 mumpumpahiya ta ipa'ampam dida,
 ya numpatoymu nan mangamangat
 hi pumbaholan hinan wadan di
 timma'doganda.
- 13 Ya nun'ilubu'mu didan amin
 an paddungnay unmu ibalud didad
 dolom hidih nan wadan di nun'atoy.
- 14 Gulat ta atom di umat hina at mabalin an ta'on
 un Ha'in ya ipabagtu he"a
 ti nan bi'ahmuy mamaliw ay he"a!
- 15 Tigom adya nan ongol an animal an behemoth*
 an ni'lumu' ay he"a
 an hay onona ya nan holo' an ay baka.
- 16 Mu henen animal ya nidugah an ma'abbi'ah di
 odolna ya hu'ina,
- 17 ya nan iwitna ya ma'andong an umat hinan
 ayiw an cedar,
 ya ma'odhol di lamoh di ulpuna.
- 18 Ya umat hi gambang di tungalnan ma'odhol,

* **40:15** Hay kulugon nan udum hi ngadan ten behemoth ya hiyay hippopotamus, mu alyon di udum an hiyah ne elepante. Mu nibahhawda ti hiyah ne ohan ongol an kalahin di dinosaur an mid mapto' ya tyrannosaurus rex, ya umihdah tagu. Hay nomnomon nan agguy kimmulug ya nun'atoydah din pengpenghanan mi'id pay di taguh tun luta, mu mattig an matagudah din amatagun Job.

ya ay gumo' goh di hu'ina.

- 19 Hiya ya anggay di umipanoh'ay aatna ya un an amin hinan limmu',
at anggay nan nunlumun hiyay way abalananan mamatoy.
- 20 Ya hidih nan dudunduntug an pun'ay'ayaman di udum an animal
di awadan di mun'aphod an onon nen limmu' an agguy na'amun a'animal.
- 21 Ya hiya ya un mali'li'uh an mihi'hi'ug hinan puun di ayiw an wadan di do'ol an hubit
ya hanian nan atata'nang an holo' hiyah nan pingit di wangwang.
- 22 Ya nan ayiw an humangaw hinan pingit nan unit di nunli'ub ay hiya,
ya nan hapangday munlidum ay hiya.
- 23 Ya hiya ya adi tuma'ot an ta'on hi un mundatong nan Wangwang an Jordan,
ya ta'on hi un gun mahuyatan di angahna ya un damdama didindinong an adi omogyat.
- 24 Undan way abalanan di tagun mamulaw hi matana ta dapopona,
unu huluona hiya ta tol'onay olongna ta go'dana?"

41

¹ Ya intuluy Apo Dios an himmapit an inalinay,

“Abalinam dan an mampap hinan leviathan*
 hi un hay lawid di usalom,
 unu abalinam an mamobod hi hun-
 gahungna?

- ² Ya abalinam dan an huliton di olongna,
 unu ubuton di pangalnah nan angngul?
- ³ Ya al'alu'on da'a dan ta hom'om hiya,
 unu ma'ma'ullay dan di panaphapitnan
 he"a?
- ⁴ Hiya dan hi un mi'tulag ay he"a ta awitom
 ta hiyay baalmuh engganah un matoy?
- ⁵ Ya ibilangmu dan hiyah ohah ay'ayupmun ay
 hamuti,
 unu go'dam ya indatmuh nan
 ung'ungngan binabai ta mi'ligwadan
 hiya?
- ⁶ Pohdon dan nan mungkumeldun la'uan hiya ta
 paltionda
 ya nunggogodda ta ila'udah nan
 malkadu?
- ⁷ Ya abalinam dan an punggayang di up'upnan
 nahbitan,
 unu panaon di uluna?
- ⁸ Ya gulat ta dinihom hiyah mamenghan at
 manomnommy aat di pumpattayan,
 at adim ahan ipidwan aton!
- ⁹ Adi ahan mabalin an madpap

* **41:1** Hay kulugon nan udum hi ngadan ten ongol an animal ya nan buwaya unu baniah, mu adi ahan mabalin ti ongol di nun'abhiwanda. Hiyay ohan kalahin di dinosaur an humalug hi danum, ya matagudah din amatagun Job. Nibaag goh di aatnah nan Job 3:8, ya Psa. 74:13-14, ya Psa. 104:25-26, ya Isa. 27:1.

- ti matu'in nan tagun mannig an dumalat
hi ta'otna.
- 10 Ya mi'id ah ohah way olognan mangihtulbun
mamangon ay hiya,
at hay ngadan mah di way abalinanan
mi'haggangan ay Ha'in?
- 11 Undan udot waday mangipadah an mungngo-
hoy ay Ha'in hi adi mamolta?
An amin di wah tun luta ya bagi!†
- 12 Ha'in ya adi' idinong an gun manapihapit hi aat
di umatan nan leviathan,
ya nan aat di amabi'ahna,
unu nan aat di amaphod di odolna.
- 13 Ya mi'id ah ohah way abalinanan munlalat
hinan up'upna
unu mangayang ta munhawang hinan
ma'ugtul an up'upnan ay gumo'.
- 14 Wada dan di mabalin an umuy mana'ang hinan
pangalna?
Mi'id ahan ti atata'ot di babana!
- 15 Nan lahip di bonogna ya nalu"ilu"ip,
at paddungnay un hiyay hapiawna.
- 16 Danen lahip ya nihamad di nalu"ilu"ipanda,
at adi mabalin an luhgon di tuyup nan
numpunda"itanda.
- 17 Nihamad di nalu"ilu"ipan di nundada"itanda,
at adi mabalin an madi"ang di lahipna.
- 18 Ya wa ay ta huma'ti ya waday bumuhu' hi
olongnan mun'elat,

† 41:11 Rom. 11:35.

- ya nan matana ya mabnang an umat
hinan potang an pa'abbuhu' hinan
mawa'ah.
- 19 Ya gun munggeladaw nan apuy an bumuhu' hi
timidna,
- 20 ya gun bumuhu' di ahu' hi alongna
an umat hinan uhap an bumuhu' hi-
nan bangan nibongat hinan tu'yap di
na'apuyan an holo'.
- 21 Ya nan hodohdana ya ipabalana nan uleng,
ya bumuhu' di apuy hi timidna.
- 22 Ya nidugah an mabi'ah di bagangna,
at tuma'ot an amin nan manamun hiya.
- 23 Ya ma'odhol an amin di lamohna
an mi'id ah muymuyammi,
- 24 ya ma'odhol di puhuna
an umat hinan ngalab di batun adi ahan
tuma'ot.
- 25 Ya wa ay ta bumangon ya tuma'otdan amin nan
waday nidugah di abalinana,
ya mi'id di poto' di punnomnomandan
dumalat di ta'otda.
- 26 Nan hanggap an pamagitdan hiya ya un
mede'leh,
ya umat goh hi gayang, ya nan pana, unu
nan hinalung.
- 27 Nan leviathan ya ibilangnan ay dagami nan
gumo',
ya umat goh hinan gambang an ay
nadunut hinan ayiw.
- 28 Hiya ya adina elan nan me'nan pana,
at adi lumayaw.

- Ya nan batun ipaldi'itdan hiya ya hay
pun'le'nana ya un ay dagami.
- 29 Adina goh ma'elan nan pang'ul an ibilangnah
umat hinan ohan dagami,
ya abatlana nan gayang an ihimug nan
tatagun hiya.
- 30 Ya nan lahip hi putuna ya mun'atadom an umat
hinan tadom di naphal an alewahhang,
at ma'aladu nan lutan pange'wana.
- 31 Ya ipaluwagna nan danum hi baybay an umat
hinan nihaang hi banga,
ya mabalin an kiwalona nan maluhung
an baybay.
- 32 Ya humilin umupag nan baybay an alauhana,
ya pumaha' an lumuwag nan dalanona.
- 33 Ya mi'id ah ohah nalmuh tun lutah nipaddung
ay hiya
an mi'id ahan ah ita'otna.
- 34 Ya an amin nan nun'abagtun animal hitun luta
ya hay pannignan dida ya na'ampada,
at hiyay apun an amin nan
mumpumpahiyan animal.”

42

Hay Nambal Job ay Apo Dios

- 1 Ya tembal Job din hinapit Apo Dios ay hiya an
inalinay,
- 2 “Immannung an He" a, Apo Dios, ya abalinam an
aton an amin di logom,
ya mi'id ah ohah way abalinanan mangi-
pawan He" a!
- 3 Hay inila' hi imbagam, Apo Dios, ya inalim di,

Ngadan nen tagun mi'id am'amungit hi
 inilana,
 mu mahmahana udot di anala'eng'u?
 Henen tagu ya ha"in an hi Job!
 Nan hinapihapit'u ya un malgom an agguy'u
 inilay aatna
 ya umipanoh'an mi'id di olog'un mangin-
 nila!

- ⁴ Ya inalim goh di,
 Donglom ta humapita' an waday ipat-
 bal'u,
 mu mahapul an tabolom an amin!
- ⁵ Din hopapna ya dengngol'uy aatmu, Apo Dios,
 mu ten ad ugwan ya hinamad'un tinnig
 He"a.
- ⁶ At ha"in ya bumaina' ahan an amin hinan hi-
 napihapit'u,
 ya ten mumpu'upu'a' an umbun hitun
 hupu' ya dapul
 ta ipattig'uy aat di pangitutumuyua' hinan hi-
 napit'u!"

Hay Nalpahana ya Winagahan Apo Dios hi Job

⁷ Ya hidin nalpahana di himmapitan Apo Dios
 ay Job ya inalanan Eliphaz an nalpud Teman di,
 "Bumungota' ay he"a ya nan duwan ligwam ti
 da'yu ya agguy immannung nan inaliyuh aat'u an
 agguy niyummat hinan inat Job an baal'u!

⁸ Ad ugwan ya alanyuy pituh nan manilhic
 an baka ya pitu goh hinan buta'al an kalnilu ta
 iyuyyu ay Job an baal'u ta idawatyuh Onong an
 Moghob ta munhulbin da'yu. Ya ta iluwaluan
 da'yun Job an baal'u, at Ha"in ya abuluto' nan

luwaluna ta way ato' an adi mamain ay da'yun dumalat nan inatyu. Ti manu ay ya agguy immannung din inaliyuh aat'u an agguy niyummat hinan inat nan baal'un hi Job.”

⁹ At inunud da Eliphaz an iTeman, ya hi Bil-dad an nalpuh nan himpampun an Shuah, ya hi Zophar an iNaamah din inalin Apo Dios hi atonda, at hi Apo Dios ya inabulutna din inluwalun Job.

¹⁰ Ya heden nalpahan di nangiluwaluan Job hi-nan tulun liligwana ya winagahan Apo Dios hiyan impabangngadna din inadangyana an nundubli, at inyal'allanay inadangyana ya un din hopapna.

¹¹ At an amin din a'aginan linala'i ya binabai ya din nahamad an liligwana ya immuydan hiya ta ni'yam'amlongdan nangan hidih abungna. Ya inyul'ulgudanda hiya ta ipa'amlongda ti manu ay ya din nidugah an nampong Apo Dios ay hiyan hinoltapna. Ya an amin din hinohhan didan immuy ya waday indatdah adawnan pihhu ya balitu' an hengheng.

¹² Ya winagahan Apo Dios hi Job eden godwan di nitaguana. Mu nidugdugah an do'do"ol di nidat ay hiya ya un din hopapna. Hiya ya waday himpulu ta opat di libuh kalniluna, ya onom di libuh kamilu, ya duway libuh baka, ya hinlibun dongkina.

¹³ Ya indatna goh di holag Job an pituday linala'i ya tuluday binabai.

¹⁴ Ya hay ngadan nan pangpangullun babain imbaluyna ya hi Jemimah,* ya nan netob ya hi

* **42:14** Hay pohdonan ibaga ya *balug*.

Keziah,[†] ya nan miyatlu ya hi Keren-Happuch.[‡]

¹⁵ Ya an amin tun luta ya mi'id ah babaih ma"aphod hi umat hinan imbabaluy Job. Ya indatan Job didah banohdan umat hinan banoh nan linala'in a'agida.

¹⁶ Ya hidin nalpahan nen na'at ya ni'taguh Job hi engganay hinggahut ta han napat di tawon, at tinnignay pepat di a'apuna.

¹⁷ Ya hiya ya na'alla'ay ya un matoy, mu hay aat di nitaguana ya ma"aphod.

[†] **42:14** Hay pohdonan ibaga ya *cassia* an ohan ngadan di ayiw.

[‡] **42:14** Hay pohdonan ibaga ya *nan tagun mamadang* hi udumnan tagu ta pumhod hiya.

cxxxi

Nan Hapit Apo Dios
Ifugao, Batad: Nan Hapit Apo Dios (Bible)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Batad Ifugao

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Audio recording © 2012 Hosanna

All rights reserved.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 May 2025 from source files
dated 3 May 2025

73caf6e3-622f-5761-a5ec-fa654aef623d